

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

STUDII ECONOMICE

Evoluția cercetării economice din România în ultimul secol

Luminița Chivu, Valeriu Ioan-Franc

București
2018

ISSN: 2285 – 7036 INCE – CIDE,
București, Calea 13 Septembrie, Nr. 13, Sector 5

CUPRINS

1. Perioada interbelică: 1918–1947.	3
2. Perioada socialistă: 1945–1989	8
3. Perioada postcomunistă: 1990–2018	17
3.1. Institutul Național de Cercetări Economice.....	17
3.2. Rețeaua de cercetare din structura INCE: institute și centre de cercetare	21
Bibliografie	35

EVOLUȚIA CERCETĂRII ECONOMICE DIN ROMÂNIA ÎN ULTIMUL SECOL¹

CHIVU LUMINIȚA *, IOAN-FRANC VALERIU **

Abstract: *The paper focuses on the economic research organization and development in Romania during the last century, in three distinct periods: 1918-1947, 1948-1989 and 1990-2018. Each period is analyzed taking into account its features, by presenting the economic research interest areas and topics under the circumstances of institutional research network changes, highlighting the contribution of the main promoters and scientists, and the most representative works and publications in economics. As regards the post-communist period, the paper focuses on the academic research developed by the “Costin C. Kirițescu” National Institute of Economic Research of the Romanian Academy, as well as the institutes and research centres included in its network, presenting their outstanding scientific achievements, including those related to the complex theoretical and practical issues of Romania’s transition to the market economy.*

Keywords: *economic research; Romanian Academy; publications; economics scientists; research programmes and projects; institutional research network*

JEL: *A1, B15, E02, I23.*

1. PERIOADA 1918–1947

Între cercetarea științifică instituționalizată din domeniul științelor sociale, inclusiv din domeniul economic și învățământul superior, s-a manifestat permanent o simbioză bazată pe relații de complementaritate și potențare reciprocă a energiilor creatoare. Pe de o parte, personalități marcante din învățământul superior economic au inițiat înființarea de asociații și institute de cercetare și, pe de altă parte, cercetători de prestigiu din institutele de cercetări din domeniul economic au pus bazele unor noi facultăți sau unor catedre pentru noi domenii/discipline de predare în instituțiile de învățământ superior.

Dacă în învățământul superior, deși bazat pe autonomie universitară, activitatea de cercetare poate fi considerată ca aparținând domeniului public, noile entități, având ca domeniu de activitate cercetarea științifică, erau în mare parte instituții neguvernamentale, dar care beneficiau de sprijin financiar parțial din partea statului. În cadrul dezbaterilor din Adunarea Deputaților privind bugetul de stat pentru anul 1926 se regăsesc informații privind astfel de instituții: „Din categoria instituțiilor neguvernamentale, parțial finanțate de la bugetul statului, amintim: *Institutul de Conjunctură, Institutul Social Român, Institutul Economic Român, Institutul de Științe Sociale* etc. Acestea au editat reviste, au organizat conferințe pe teme majore din viața economică și socială a țării”².

Într-o lucrare privind organizarea instituțională a spațiului economic în perioada 1918–1948, Nicolae Păun studiază instituțiile ca suprafețe de contact între autoritățile de stat și viața economică. Incluzând și instituțiile neguvernamentale menționate anterior în această categorie, autorul concluzionează că toate aceste instituții și-au adus contribuția la conturarea, susținerea și transpunerea în practică a strategiei dezvoltării și modernizării României (Păun, 2009).

În cele ce urmează, încercăm să sintetizăm principalele repere din viața acestor instituții.

¹ Notă: Acest studiu a fost publicat sub același titlu în: *Economia României după Marea Unire*, vol. II (coordonatori: Iancu A., Georgescu G., Axenciuc V., Pavelescu F.-M., Ciutacu C.), p. 908-964.

* Institutul Național de Cercetări Economice al Academiei Române.

** Institutul Național de Cercetări Economice al Academiei Române.

² *Monitorul oficial*, Partea a III-a, Dezbaterile Adunării Deputaților, 30 iulie 1926, p. 378.

În aprilie 1918, pe perioada refugiului său la Iași, Virgil Madgearu³ împreună cu Dimitrie Gusti, Vasile Pârvan și Ion Răducanu au înființat *Asociația pentru Studiul și Reforma Socială*. „Trebuia pregătit un nou suflet și acesta ajutat, între hotarele strâmtate și românii împruținați, deocamdată să lege strâns ceea ce se destramă, iar mai târziu să recâștige, poate, cât se pierduse, rășluri și idealuri. Paguba din ordinea materială trebuia compensată și întrecută printr-un adaus din ordinea morală. Astfel era atmosfera generală”⁴.

Animați de obiectivele asociației, la aceasta au aderat numeroși economiști, sociologi, practicieni. În același an, după Marea Unire, în luna decembrie, asociația și-a mutat sediul central la București.

În aprilie 1919, asociația publica primul număr din revista de cercetări *Arhiva pentru știință și reformă socială* și propunea înființarea *Institutului Social Românesc*, a cărui activitate să se deruleze în paralel cu activitatea acesteia. Demersurile nu au avut succes și, ulterior, printr-o hotărâre a adunării generale a membrilor asociației, la data de 13 februarie 1921, se decide transformarea acesteia în Institutul Social Român⁵. Deși inițial s-a dezbătut îndelung ca statutul de membru al institutului (intrat în tiparele unui laborator științific) să fie incompatibil cu cel de om politic, ulterior s-a renunțat la această restricție, neconsiderându-se necesară, ținând cont de faptul că, atunci când participau la lucrările institutului, membrii „*uitau de apartenența politică*” și se dedicau studiului.

Institutul Social Român (ISR), sub conducerea lui Dimitrie Gusti și avându-l ca secretar general pe Virgil Madgearu, își propunea: să cerceteze problemele științelor sociale și îndeosebi pe cele privitoare la starea socială a României; să facă, pe baza studiului, propuneri practice, necesare pentru înfăptuirea operei de reformă socială în România; să pună la îndemâna membrilor, ca și a tuturor persoanelor pe care le interesează chestiunile sociale, mijloacele de documentare asupra lor și să contribuie la răspândirea cunoștințelor sociale.

La înființarea institutului, cei aproape 100 de membri ai săi erau repartizați în următoarele secții: agrară, financiară, comercială, industrială, juridică, administrativă, politică, igienă socială și demografică, culturală, teorie politică și socială. Ulterior s-au adăugat o secție de politică externă, una de sociologie și de „*studii feminine*”. Conform statutului, conducerea institutului era asigurată de un comitet format din președinte, foști președinți ai institutului, președinți și foști președinți ai secțiilor, secretarul general și foști secretari generali, precum și un număr de membri titulari aleși de adunarea generală⁶.

Rezultatele activității secțiilor se concretizau în publicații, conferințe și proiecte de legi. În primii zece ani de viață, ISR a organizat importante *cicluri de prelegeri* pe diferite tematici: *Noua Constituție a României* (23 de prelegeri); *Doctrinile partidelor politice* (18 prelegeri); *Politica externă a României* (20 de prelegeri), *Viața socială a României după război* (17 prelegeri), *Capitalismul în viața socială* (20 de prelegeri); *Sat și oraș* (21 de prelegeri), *Politica culturii* (27 de prelegeri), *Teoria culturii* (zece comunicări), *Probleme românești în cadrul vieții internaționale* (156 de comunicări, din cele 12 secții ale institutului).

Așa cum aprecia Înalțul regent G. Buzdugan, în anul 1928, la împlinirea a zece ani de activitate a ISR, opera institutului răspundea unor trebuințe reale, ținând cont de nevoile de consolidare, reorganizare și unificare legislativă a României: „*În adevăr, marile transformări politice și sociale intervenite, ca și turburările adânci din viața economică și financiară cauzată de războiul ridică zilnic conflicte de interes și grele probleme atât cu privire la organizarea temeinică a vieții sociale interne a statului, cât și privitor la armonizarea raporturilor internaționale în cadrul noii ordini de drept și politice a lumii. De aici, toată însemnătatea și marile foloase ce pot avea studiile obiective ale problemelor actuale sociale, politice și economice, care, cercetând în toată complexitatea lor și în mod științific realitățile sociale și soluțiunile practice ce le comportă într-o reglementare legală, creează o bază solidă pentru întocmirea unei opere legislative temeinice și durabile; iar în ordinea problemelor internaționale, studii documentate și informațiuni precise, bine controlate, înlesnesc soluțiuni juste și echitabile care, ținând seamă de interesele legitime naționale, să tindă totodată la apropierea și strângerea relațiilor dintre popoare, în acel spirit de pace și de concordie, către care năzuiesc azi toate manifestațiunile internaționale de la războiul încoace*”⁷.

Cu aceeași ocazie, sintetizând etapele de evoluție a institutului și impactul activității acestuia, Dimitrie Gusti afirma: „*Evoluția lentă, liniștită, ascensională a activității ISR a trecut prin trei faze caracteristice: faza eroică a întemeierii Asociației la Iași, faza pozitivă a realizărilor, corespunzătoare transformării asociației în*

³ Profesor la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București încă din anul 1916.

⁴ *Institutul Social Român 1921–1926*, Editura Cultura națională, București, 1926, p. 2.

⁵ Institutul Social Român a fost recunoscut ca persoană juridică prin legea publicată în *Monitorul oficial*, nr. 92/29 iulie 1923.

⁶ *Institutul Social Român după zece ani de lucru, 1918–1928*, extras din *Arhiva pentru știință și reforma socială*, revista Institutului Social Român, an VIII, nr. 4, București, 1929, p. 32.

⁷ Idem 5, p. 3.

institut, și, în sfârșit, faza de azi pe care mi-aș lua voia să o numesc: a marilor speranțe. Considerată la început de unii membri ai tinerei noastre culturi – rebelă față de sacrificiile disciplinei științifice – aproape ca o aventură intelectuală, asociația și mai târziu institutul au avut zile grele inevitabile, când dificultățile păreau de neînving, curajul șovăia, mijloacele lipseau cu totul, iar indiferența celor mai mulți învăluia rosturile lui într-o atmosferă grea și apăsătoare. Erau timpuri de îndoieli și nesiguranță, care din fericire n-au durat mult, datorită eforturilor susținute, convingerilor profunde, optimismului hotărât și mai ales conștiinței puternice a datoriei de împlinit față de procesul de reconstituire și consolidare a bogăției morale și intelectuale a Țării mărite”⁸.

Membrii institutului au decis și înființarea de premii care urmau să fie oferite pentru rezultate deosebite obținute în domeniul cercetării economice.

„Întâia fixare de premiu a fost făcută cu puțință de donația de 80.000 de lei a unui membru, din al cărei venit urma să se dea anual un premiu indivizibil de 4.000 lei celei mai bune lucrări originale asupra oricărei chestiuni din domeniul economiei industriale în România. Premiul se cheamă «Mihail Manoilescu», după numele înființătorului”⁹.

După 1926, institutul a fost găzduit în Palatul Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale din Piața Romană, București. Activitatea se desfășura în strânsă legătură cu mediul științific internațional. La institut au prezentat prelegeri Albert Thomas, Erik Colban, C. Zimmerman, reprezentanți autorizați ai Societății Națiunilor, Celestin Bouglé, Leon Duguit, Edouard Chapuisat, Henry Truchy, James T. Shotwell etc.

Pentru contribuțiile la activitatea institutului, au primit titlatura de membri de onoare ai acestuia următoarele personalități științifice din străinătate: Celestin Bouglé (profesor la Sorbona), William Smith Curberston (fost ministru al Statelor Unite în România, al Fundațiilor Carnegie și Rockefeller), Sir Eric Drumont (secretar general al Națiunilor Unite), Guillaume Léonce Duprat (profesor la Universitatea din Geneva), Edouard Lambert (profesor la Universitatea din Lyon), Gaston Richard (secretar general al Institutului Internațional de Sociologie din Paris), James T. Shotwell (profesor la Universitatea din Columbia), Werner Sombart (președinte al societății Deutsche Gesellschaft für Soziologie), Albert Thomas (director al BIT Geneva), Henry Truchy (profesor la Facultatea de Drept din Paris), Leopold von Wiese (secretar general al Asociației Forschungs-Institut für Sozialwissenschaften) etc.

Pornind de la nevoia unei noi ediții a *Enciclopediei române*¹⁰ (trei volume) realizată în intervalul 1898–1904, sub coordonarea publicistului bănățean Cornel Diaconovici¹¹, Institutul Social Român include în anul 1928 în programul de activitate realizarea unei alte ample lucrări adaptate noului context geopolitic: *Dicționarul social, economic și politic al României*.

Lucrarea, care se propunea a se realiza cu lărgă colaborare a tuturor specialiștilor români, urma să reunească articole din următoarele specialități: sociologie, etică și politică generală; istoria doctrinelor politice, economice și sociale; enciclopedia juridică; drept constituțional; drept administrativ; drept public internațional; istoria dreptului românesc; economie politică (istoria faptelor economice; economie politică teoretică; economie politică națională); finanțe; statistică; cooperatie; probleme agrare; legislație industrială; politică socială; politică externă; biografii politice; legislație școlară; legislație bisericească; legislație militară; istoria socială a românilor; geografia economică și politică a României; cultura populară în România etc., devenind „o operă reprezentativă a momentului românesc actual”.

După mai multe încercări de colaborare între Institutul Social Român și Asociația Astra, neconcretizate într-un elaborat final, în anul 1932, Virgil Leonte, care începuse lucrările pentru editarea unei enciclopedii de proporții mai restrânse, a reunit colectivele din cele două instituții, alături de alte importante personalități ale lumii științifice, și a demarat elaborarea lucrării *Enciclopedia României*.

Sub coordonarea lui Dimitrie Gusti, cu sprijinul Fundației Culturale Regale, se elaborează *Enciclopedia României* în patru volume, apărută în intervalul 1938–1943, care sintetizează date de ordin istoric, politic, sociologic și economic asupra României, abordând într-o concepție multidisciplinară toate domeniile importante ale vieții sociale pentru a reconstitui imaginea României la momentul respectiv. „*Idealul din visatul Dicționar social, economic și politic al României, opera de maturitate a ISR, a pătruns și a înflorit aici în*

⁸ Idem 5, p. 8.

⁹ Idem 3, p. 13.

¹⁰ Realizată sub auspiciile Asociației Transilvane pentru Literatura și Cultura Poporului Român (ASTRA), la scrierea căreia au colaborat neremunerată aproape 200 de reprezentanți ai elitei românești din toate provinciile, între care și 25 de membri ai Academiei Române, și apărută sub editura și tiparul lui W. Kraft, la Sibiu.

¹¹ Reeditată în 2014, în format digital, de dr. ec. Radu Gavrilă, președintele Astra Dej.

libertate” (Gusti, 1943, p. VIII). La volumul IV al *Enciclopediei* o contribuție importantă și-a adus și tânărul, la acea vreme, economist Costin C. Kirițescu, al cărui nume îl poartă astăzi Institutul Național de Cercetări Economice al Academiei Române.

Arhiva pentru știință și reformă socială, publicație a Institutului Social Român, apare în București în intervalul 1919–1943. Ultimul număr al acesteia apare în limba franceză, cu mențiunea că era pregătit pentru Congresul Internațional de Sociologie de la Paris. Publicația îl are ca director pe Dimitrie Gusti (1919–1920), redactor-șef pe Virgil Madgearu (1919–1923) și secretar de redacție pe Nicolae Ionescu. La realizarea publicației au colaborat cu studii, recenzii și note: Virgil Madgearu, Anibal Teodorescu, Corneliu Botez, Andrei Rădulescu, Mihail Manoilescu, Grigore Tăbăcaru, Gheorghe Ionescu-Șișești, Ion Conea, Victor Tufescu, Victor Papilian și au transmis texte Victor Slăvescu, Mihai Ralea, Dumitru Ion Suchianu, Emanoil Bucuța, Ramiro Ortiz, Bogdan G. Duică, Ioan C. Filitti ș.a

La data de 2 iunie 1944, Dimitrie Gusti este ales președinte al Academiei Române, funcție pe care o deține până în anul 1946. Din această calitate, în 1946, Gusti înființează și *Consiliul Național al Cercetării Științifice*, al cărui președinte este până în anul 1948¹².

În paralel cu activitatea acestui institut, la data de 15 ianuarie 1921, în *Revista economică* era anunțată intenția creării la București a *Institutului Economic Românesc*, un nou așezământ ce urma să se înființeze cu concursul material și moral al instituțiilor economice românești din capitală și din țară, „cu scopul de a înlesni și încuraja participarea acestora la progresul agricol, comercial și industrial al țării și la naționalizarea întreprinderilor dependente de capitalul străin din teritoriile liberate”¹³.

Pe baza analizelor privind evoluția economică și financiară internă și externă, studiind și aprofundând diferite aspecte ale acestora, institutul era destinat să ofere informații și să propună măsuri cu privire la condițiile de intensificare a producției agricole și industriale, la înlesnirea transportului și schimbului de mărfuri în interiorul țării și peste hotare, să înainteze propuneri și să-și dea avizul cu privire la proiecte de legi economice și financiare, să promoveze măsuri de organizare a creditului privat și public, să furnizeze informații întreprinderilor din țară și să stabilească legături cu întreprinderi din străinătate, în vederea realizării unui schimb de informații bazat pe reciprocitate. Un rol important era acordat publicațiilor periodice în limba română și franceză, precum și conferințelor organizate, prin intermediul cărora se urmărea ridicarea nivelului intelectual al funcționarilor din întreprinderile românești. În sinteză, institutul era destinat să înlesnească tuturor întreprinderilor românești cunoașterea condițiilor interne și mondiale „pentru o sănătoasă îndrumare a lor”.

În luna februarie 1921, aceeași publicație¹⁴ anunța că aproape toate băncile și marile societăți din București și câteva din țară s-au grupat, în frunte cu Banca Națională a României, în Institutul Economic Român, „cu scopul de a crea un organ, emanație a institutelor și întreprinderilor românești, care să îndrumeze energiile și inițiativele private și să le ajute la îndeplinirea rolului ce au de jucat în dezvoltarea economică generală a României Mari”. Ulterior, la institut au aderat și alți membri, bănci, societăți de credit, case de economii, societăți industriale și comerciale, dar și comercianți, industriași și din alte profesii.

La fondarea institutului a fost desemnat și un comitet provizoriu de conducere, din componența căruia făceau parte: Oscar Chiriacescu (fost ministru, director la Banca Națională), V.I. Brătianu (fost ministru și administrator delegat al Băncii Românești, București), Gr. Călinescu (director general al Băncii de Scont, București), Gr. Creangă, August Opran, Al. N. Ștefănescu și Gr. Golescu (director general al Băncii Agricole).

De-a lungul timpului, în Comitetul de direcțiune al institutului îi mai regăsim pe L. Mrazek (ca vicepreședinte, profesor universitar, directorul Institutului Geologic), pe L. Colescu (director general al Statisticii) și C. Casassovici (industriaș) ca administratori delegați, pe ing. Constantin D. Bușilă (profesor la Școala Politehnică), R. Halfon (administrator delegat la Uniunea Comercială și la Banca Chrissoveloni), dr. Gheorghe Ionescu-Șișești (profesor la Școala Superioară de Agricultură și directorul Casei Obștiilor și Exploatărilor Agricole din Casa Centrală a Cooperăției), ing. Al. Periețeanu (fost director al Căilor Ferate Române) ca administratori și pe dr. Gheron Netta, directorul institutului (fost ministru de finanțe, profesor la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale).

În afara celor menționați, mai fac parte din conducere, de-a lungul anilor: dr. C.I. Băicoianu (director la Banca Națională a României), dr. C. Bungețianu (profesor la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale), dr. Șt. Cerchez (președintele Uniunii Industriașilor) etc. Susținerea financiară a activității institutului se realiza printr-o cotizație strânsă de la membrii săi, stabilită ca procent din capitalul social vărsat.

¹² *Info INS*, seria Centenar 2018, nr. 5, Institutul Național de Statistică, București, octombrie 2017, p. 3.

¹³ *Revista economică* era organ financiar-economic al „Solidarității”, federala institutelor financiare românești, coord. Ion I. Lapedatu, Constantin Pop.

¹⁴ *Revista economică*, nr. 8, an XXIII, Sibiu, 26 februarie 1921.

Pe parcursul întregii sale existențe, în perioada 1921–1948, oglinda activității institutului a reprezentat-o *Buletinul Institutului Economic Românesc*, publicația periodică a acestuia. Conținutul buletinului era structurat pe două secțiuni: o primă secțiune în care este prezentată activitatea curentă a institutului și erau publicate studii realizate și soluții propuse pentru diferite probleme de membrii institutului și o a doua secțiune, conținând studii și rapoarte primite de la colaboratori ai institutului.

În afară de aceste două secțiuni, buletinul mai conținea și următoarele rubrici: *Note și informații economice*, prezentând evoluția situației din diferite țări, pe domenii: produse agricole, animale și forestiere, produse miniere și industriale, schimb de mărfuri, regim vamal, mijloace de comunicație, transporturi, târguri și expoziții, schimb de valori, bănci, burse și finanțe etc.; *Arhiva preseii economice*, în care sunt incluse probleme de economie generală, agricultură, industrie, muncă, comerț, transporturi, politică economică, finanțe etc.; *Statistică economică* din diverse ramuri; *Cărți primite*, în care se regăsesc prezentări de cărți ale unor autori români și străini (Ioan-Franc, 2017, p. 93-94). Un supliment intitulat *Bibliografia economică românească* completa lucrarea, cu prezentarea titlurilor publicațiilor apărute în literatura de specialitate.

Dintre temele abordate cel mai frecvent în buletin s-au putut identifica: comerțul (cu lemn, petrol, cereale, carne, fructe, vin); industria națională (extractia și rafinarea petrolului etc.); politica monetară și de credit, politica de prețuri, bursa și băncile, probleme contabile, importanța economică a Dunării și a portului Constanța, probleme privind băncile populare și cooperarea, capitalul străin în România întregită, precum și studii economice privind alte țări: Germania, Cehoslovacia, Statele Unite, Rusia, Finlanda, Grecia, Austria, Egipt, Bulgaria, Polonia, Canada, Anglia, Japonia etc.

Între principalii autori, după frecvența aparițiilor în buletin, pot fi amintiți: Gheron Netta, Xenofon Netta, Victor Slăvescu, M.I. Mihăilescu, Constantin Karadja, Mihail Pizanty, C. Bungețianu, Marin Mihuț, Dimitrie P. Pascu, L. Colescu, G. Popescu, Eugen V. Torgașev, Caius Bartoși, Paul Demetriad, Cicero C. Gorciu, Scarlat Panaitescu, Lucian Turdeanu (Ioan-Franc, 2017, p. 95).

În anul 1936, în calitate sa de președinte al *Asociației Române pentru Studiul Conjuncturii Economice*, Virgil Madgearu înființează și *Institutul Românesc pentru Studiul Conjuncturii Economice*¹⁵, pe care l-a condus în perioada 1936–1940. Acest institut devine un reper pentru cercetătorii din întreaga țară, stimulând activitatea în domeniul cercetării economiei mondiale. Printre membrii acestuia s-au numărat Gheorghe Zane, Mircea Vulcănescu, Roman Moldovan, Nicholas Georgescu-Roegen, Florin Oromolu, Gheorghe Rădulescu. Asociația a funcționat până în anul 1940¹⁶.

Sub egida institutului a fost editat și *Buletinul conjuncturii economice*, cu o frecvență trimestrială în perioada 1936–1939 și cu apariție lunară în perioada iunie 1938–august 1940.

Experiența dobândită la acest institut a fost concentrată de Madgearu într-o operă de sinteză monumentală, *Evoluția economiei românești după războiul mondial*, apărută în anul 1940. Gheorghe Zane afirma că prezența lui Virgil Madgearu „în fruntea acestei instituții este un indiciu al năzuinței lui de a propaga progresul științei economice. A condus institutul cu exigența sa obișnuită, iar rezultatele sunt cunoscute. A introdus în institut munca în echipă. Buletinele erau mai întâi citite, analizate și discutate cu colaboratorii săi. Azi ele sunt izvoare prețioase cu privire la conjunctura economiei românești în perioada corespunzătoare. V. Madgearu a sesizat, de asemenea, utilitatea metodei monografice și a susținut îndeaproape opera prietenului său, profesorul Dimitrie Gusti” (Gusti, 1943). Acest mare economist, devenit mai târziu (1990) membru post-mortem al Academiei Române pentru contribuțiile sale științifice remarcabile, a fost asasinat de bandele legionare în toamna anului 1940.

Activitatea desfășurată de cercetătorii români în perioada analizată a fost însoțită de o bogată activitate publicistică. Alături de revistele și publicațiile prezentate anterior, merită a fi menționate: revista de studii economice și sociale *Independența economică* (1918–1948), Revista *ALACI* (Asociația Licențiaților Academiiilor Comerciale și Industriale, apărută inițial în 1921, întreruptă după puțin timp și reluată din anul 1930 până în anul 1946), *Analele Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale* „Regele Mihai I”, Cluj-Brașov (1939–1944), *Analele statistice și economice* (apărută inițial la Iași în 1918 și, începând cu iulie același an, la București, până în anul 1946), ziarul *Economia națională* (apare până în anul 1941)¹⁷.

¹⁵ Care avea să fie continuat, prin tematică și arie de interes, în contemporaneitatea noastră imediată, de Institutul de Economie Mondială.

¹⁶ *Economistul*, nr. 16–17/2016.

¹⁷ O prezentare detaliată a acestor publicații, a colectivelor de redacție, a unei sinteze privind autorii cu cele mai frecvente apariții și temele cele mai frecvent abordate de autorii articolelor se regăsește în lucrarea *Publicistica economică românească 1918–1947*, coord. Valeriu Ioan-Franc, INCE, Centrul de Informare și Documentare Economică. Același Centru de Informare și Documentare aduce în atenția cititorului pagini din istoria gândirii economice românești, prin lucrările: *Bibliografia economică românească 1918–1947*, *Economiști membri ai Academiei Române*

2. PERIOADA SOCIALISTĂ: 1945–1989

Noua putere comunistă, impusă în România începând din 1945 și consolidată în urma alegerilor generale din toamna anului 1946, avea să rupă treptat toate firele care făceau legătura cu tot ce se crease pozitiv în trecut pe linia cercetărilor economice românești. Pentru a se preveni sau înlătura toate obstacolele în calea trecerii la economia și societatea comunistă de tip sovietic, trebuia ruptă orice legătură cu trecutul ori acest trecut trebuia în cel mai bun caz fie ignorat, fie reinterpretat prin prisma ideologiei comuniste.

Pentru a realiza acest obiectiv, toate organizațiile profesionale, științifice, culturale și politice care nu s-au înrolat noii linii politice și ideologice au fost desființate, iar revistele și publicațiile economice au fost suspendate. Bibliotecile au intrat într-un profund program de restructurare, prin eliminarea tuturor lucrărilor scrise de autori interziși (condamnați și plecați din țară) și impunerea unor restricții severe în ce privește consultarea și procurarea literaturii economice nemarxiste din Vest. În acei ani, aproape singurul izvor de documentare științifică îl reprezenta cartea și revista sovietică. La Biblioteca Academiei (asemănător altor biblioteci naționale) s-a constituit sala de lectură cu regim secret la care se puteau consulta cărți despre economia țărilor capitaliste ca, de exemplu: W. Leontief, *The Structure of American Economy, 1919–1939*, Oxford University Press, 1945; Colin Clark, *The Conditions of Economic Progress*, MacMillan, 1957 etc. Accesul într-o asemenea sală se făcea cu aprobare specială.

În prima parte a perioadei, sub puternicul impact al noilor orientări politice și ideologice, institutele private și neguvernamentale de cercetare științifică din domeniul științelor economice și sociale au fost desființate, sub pretextul că acestea erau de esență capitalistă și că au slujit interesele burgheziei.

În contextul acestor noi coordonate, anul 1948 a fost momentul decisiv al distrugerii instituțiilor științifice și culturale importante ce funcționau în slujba națiunii. În temeiul noii Constituții, al Legii naționalizării și al Legii reformei învățământului, au fost desființate Institutul Economic Român și Institutul pentru Studiarea Conjuncturii Economice. În același an, și-a încetat activitatea Institutul Social Român și Consiliul Național al Cercetării Științifice, înființate de Dimitrie Gusti (Zamfir *et al.*, 2010, p. 3-16). Sociologia a fost declarată știință burgheză și reacționară și radiată din nomenclatorul profesiilor și instituțiilor din România. A fost desființată Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale de la Cluj și Brașov, în urma căreia toți profesorii și cercetătorii au rămas fără surse de venituri. De asemenea, prin aplicarea Legii reformei învățământului, aproape toți profesorii cu înaltă pregătire de la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale (transformată în Institutul de Studii Economice și Planificare – ISEP) au fost eliminați de la catedre și înlocuiți cu persoane selectate după criterii politice.

Nici Academia Română, declarată și recunoscută ca cel mai înalt for științific și cultural al țării, nu a fost trecută cu vederea de la aceste măsuri draconice, distrugătoare. Prin schimbarea statutului său de la instituție autonomă la instituție de stat subordonată guvernului, li s-a retras calitatea de membri ai Academiei Române unui număr de 113 membri (din totalul de 168) dintre cele mai mari personalități științifice și culturale ale țării. Dintre aceștia, 31 au fost condamnați și întemnițați, în rândurile cărora s-au aflat și făuritori ai Marii Uniri – Ion Nistor, Onisifor Ghibu, Pantelimon Halipa, Iuliu Hossu și Iuliu Maniu (ultimii doi decedați în închisoare). De asemenea, tuturor celor șase economiști membri ai Academiei Române li s-a retras această calitate (Victor Slăvescu, Victor Bădulescu, Ion Răducanu, Gheorghe Tașcă, Mircea Cancicov, Ion Lapedatu). Dintre aceștia, cinci au fost întemnițați, dintre care trei au decedat la închisoare – Victor Bădulescu, Gheorghe Tașcă și Mircea Cancicov.

Prin Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 251/27 ianuarie 1953, a fost înființat *Institutul de Cercetări Economice (ICE) al Academiei Române* (precursorul Institutului de Economie Națională de astăzi).

Institutul și-a început activitatea pe loc gol, fără continuitate și fără experiență. Primul director a fost numit pe criteriu politic – cu pregătire universitară literară, fost profesor de economie politică marxistă, dar fără practică în cercetare, în economie și managerială, iar cel de-al doilea director, deși economist, tot fără experiență în cercetare și fără susținere politică. În ce privește primii cercetători ai noului institut, majoritatea acestora erau proaspeți absolvenți ai facultăților de economie, repartizați pe baza dosarelor de cadre.

Așteptarea zadarnică, timp de câțiva ani, a unor rezultate ale activității de cercetare a determinat oficialitățile să numească la conducerea institutului pe Gheorghe Rădulescu, fost cercetător cu experiență și

colaborator al lui Virgil Madgearu, cu o îndelungată practică managerială și cu o puternică susținere politică. El a cooptat la institut fie ca angajați, fie în calitate de colaboratori, după criteriile profesionale, științifice și cu experiență în cercetare și în activitatea economică, personalități științifice de prim rang, ca, de exemplu: Gheorghe Zane, Roman Moldovan, Gromoslav Mladenatz, Victor Jinga, Dimitrie Iordan, Ion Veverca, N.N. Constantinescu, Egon Balas, Costin Murgescu, Vladimir Trebici, George Retegan.

În anii '50 și începutul anilor '60, cercetarea economică era dominată total de ideologia de partid, care impunea referințe la documentele de partid, precum și analize și interpretări ale unor fenomene și procese economice strict în limitele acestor documente, ceea ce contravenea în mod flagrant regulilor cercetării științifice. Cercetători de valoare și curajoși care nu respectau dogmele de partid erau aspru sancționați, cu trimiterea lor la activitatea de documentare și retragerea dreptului de a publica, destituirea din funcție etc. De exemplu, pentru simplul fapt că a publicat o carte obiectivă despre contribuțiile științifice ale lui Keynes, Egon Balas a fost îndepărtat din Institutul de Cercetări Economice, iar Tiberiu Schatteles, pentru faptul că în trecut a activat într-o organizație sionistă și că a ascuns acest fapt, a fost retrogradat din funcția de cercetător și trecut la cea de documentarist.

În aceste noi împrejurări, cercetătorii, hotărâți să ocolească ideologia și politica de partid, și-au orientat studiile pe teme privind istoria gândirii economice și istoria economică, precum și pe teme teoretico-metodologice cu folosirea aparatului matematic pentru analiza unor aspecte importante referitoare la structura consumului, modelarea economică, eficiența economică, optimizarea raportului dintre acumulare și consum, echilibrul economic, evaluări privind modelele de previziune etc.

În pofida perioadei de restricție ideologică marxistă, de subordonare politică și ideologică a cercetării economice, când documentele de partid și cuvântările secretarului general al Partidului Comunist Român (PCR) trebuiau considerate „literă de evanghelie”, în ICE, personalități marcante ale științei economice au reușit totuși să inițieze adevărate școli de gândire, îndeosebi în următoarele domenii:

- *istoria economiei naționale și a gândirii economice*: Gheorghe Zane, N.N. Constantinescu, Costin Murgescu, Gromoslav Mladenatz, Victor Jinga, Gheorghe Dobre, Ion Veverca;
- *democonomie și sociologie economică*: Vladimir Trebici, George Retegan, Constantin Grigorescu;
- *statistică, matematică, econometrie, modelare*: Egon Balas, Tiberiu Schatteles, Aurel Iancu, Costache Moineagu.

Reluând tradiția școlii monografice românești a lui Dimitrie Gusti, în ICE, din inițiativa lui Costin Murgescu, s-a trecut, începând din 1957, la elaborarea de studii monografice complexe, în vederea cunoașterii schimbărilor economico-sociale care au survenit în viața întreprinderilor industriale și a satelor, pe baza unor cercetări directe de teren, inclusiv prin investigații de tip recensământ în gospodăriile țărănești. O parte dintre cercetările efectuate s-au concretizat în lucrările: *Uzinele Reșița*, coordonatori: I. Desmireanu, C. Murgescu, M. Patriciu și P. Veiner; *Industria Sârmei Câmpia Turzii*, coordonatori: C. Grigorescu, Gh. Belu și A. Iancu.

Sub egida institutului apar lucrări de referință, dintre care amintim: *Contribuții la istoria capitalului străin în România*, coordonată de C. Murgescu și N.N. Constantinescu (Ed. Academiei, 1960) și *Sistemul bănesc al leului și precursorii lui*, Costin C. Kirîțescu, din care vol. I în 1964, vol. II în 1967 și vol. III în 1971.

În colecția *Texte din istoria gândirii economice românești* au apărut: un volum consacrat economiștilor din secolul al XIX-lea (studiu introductiv de Gh. Zane); un volum asupra gândirii economice a lui P.S. Aurelian (studiu introductiv C. Murgescu) și un altul privind gândirea economică a lui Xenopol (studiu introductiv semnat de I. Veverca).

În cadrul colecției *Texte din istoria gândirii economice universale* s-au publicat în limba română, în ordinea apariției lor: două volume din opera economică a lui David Ricardo (studiu introductiv de C. Murgescu), lucrarea lui Adam Smith, *Avuția națiunilor* (studiu introductiv de N.N. Constantinescu) și texte economice din gândirea lui Charles Fourier (studiu introductiv de G. Mladenatz și prefață de Gh. Zane).

Deschiderea care a intervenit în viața institutului în anii 1955–1970 este indisolubil legată de activitatea directorilor săi, în primul rând Gheorghe Rădulescu, urmat apoi de Roman Moldovan, Costin Murgescu, Ion Rachmuth, Mihail Levente. Aceștia au contribuit la dezvoltarea cercetării economice, prin stimularea cunoașterii cercetărilor anterioare la fiecare subiect dat și a folosirii metodelor moderne de cercetare.

Un rol însemnat în sprijinirea noilor abordări a început să-l aibă biblioteca institutului, mai ales prin înzestrarea ei cu cele mai importante cărți și reviste din străinătate și prin constituirea unui grup de documentare de elită, format din economiști cunoscători de limbi străine de circulație internațională.

După 1960, s-au inițiat serii de publicații ale institutului, prin care se asigura o diseminare a rezultatelor activității de cercetare. Este vorba, de exemplu, de *Revue roumaine des sciences sociales: Série des sciences économiques*, director Ion Rachmuth, precum și colecțiile: *Bibliotheca oeconomica* în colaborare cu Ed. Academiei, *Caiete de studii* și *Caiete documentare*. În domeniul istoriei și al gândirii economice, s-au afirmat colecțiile *Memoria oeconomica* și *Idei economice contemporane*. Cele peste 250 de volume apărute în aceste colecții sunt o mărturie a condițiilor mai relaxate în care s-a desfășurat cercetarea economică.

De asemenea, cercetătorii erau stimulați să se afirme prin publicarea rezultatelor cercetării în edituri prestigioase (Ed. Academiei, Ed. Politică, Ed. Științifică etc.) și în reviste (*Probleme economice*, *Revue roumaine des sciences sociales: Série des sciences économiques* ș.a.).

Începând cu anul 1967, Roman Moldovan și Costin Murgescu au stimulat trecerea de la cercetarea pe ramuri a economiei (industrie, agricultură, comerț etc.) la cercetarea pe probleme de sinteză și macroeconomice. În acest cadru, în programele de activitate s-au introdus teme privind eficiența economică, echilibrul și optimul economic, modele de creștere economică, balanța legăturilor dintre ramuri, funcțiile de producție, modelarea prețurilor, poluarea și protecția mediului, precum și evaluarea nivelului de dezvoltare a României. S-a statuat, de asemenea, regula ca, pe lângă analizarea realităților economice din țara noastră, aproape la fiecare temă, să se facă referiri la situația din alte țări, comparațiile internaționale devenind o metodă curentă de cercetare.

La afirmarea institutului ca școală de cercetare a contribuit mult și faptul că, în 1967, el a dobândit dreptul de a organiza activitatea de doctorat, oferind astfel posibilitatea ca cercetătorii săi și specialiști din practica economică să susțină teze și să obțină titlul de doctor în economie, sarcină de care s-a achitat în mod onorabil. Cea mai mare parte a tezelor susținute în institut au fost publicate în diferite edituri și în colecția *Bibliotheca Oeconomica*, unele obținând Premiul Academiei.

Generații succesive de cercetători au adus contribuții importante la activitatea științifică a institutului. În acest sens, din prima generație de cercetători ai institutului menționăm: C. Moineagu, I. Anghel, I. Desmireanu, D. Dumitru, C. Grigorescu, M. Părăluță, V. Spiridon, N. Belli, A. Iancu, T. Schatteles, I. Lemnij, Gh. Dobre, P. Jica, P. Veiner, C. Bogdan, Gr. Vâlceanu, S. Perț, M. Ștefan, M. Horovitz, Gh. Răboacă, Tr. Lazăr, Gr. Corlan, M. Stănescu, S. Sava, V. Axenciuc, C. Iacobovici-Boldișor, V. Iordache, M. Ion.

Așa cum s-a arătat mai sus, prima generație de cercetători s-a putut afirma doar după ce a luat contact și a învățat din experiența economiștilor din generația interbelică, veniți în institut în frunte cu directorul Gheorghe Rădulescu.

A urmat generația a doua, dintre care menționăm aportul însemnat prestat de: Gh. Zaman, A. Popper, C. Cămășoiu, M. Ciumara, S. Sandu, M. Poenaru, M. Molnar, L. Mihăilescu, I. Bratu, C. Ciutacu, O. Nicolescu, M. Naneș, O. Naneș, V. Pilat, Gh. Manolescu, H. Puwak, R. Crețoiu, E. Ionescu, A. Platon.

Din cea de-a treia generație de cercetători valoroși ai ICE au făcut parte: D. Dăianu, A. Dochia, G. Georgescu, I. Ghizdeanu, Gh. Oprescu, A. Rădulescu, D. Aldea, S. Tănăsescu, F.M. Pavelescu, C. Popa, S. Dinu, Z. Goschin, I. Nișulescu, A. Zahiu (Dachin), V. Vasile, G.A. Predoșanu, M. Popovici, L. Chisăgiu, V. Predoșanu.

Se cuvine să arătăm, de asemenea, că institutul a avut printre membrii și colaboratorii săi o seamă de oameni de știință emeriți, membri ai Academiei Române: Gh. Zane, Al. Bârlădeanu, R. Moldovan, C. Murgescu, I. Rachmuth, N.N. Constantinescu, V. Trebici, C. Kirișescu, A. Iancu, E. Dobrescu, T. Postolache, Gh. Dolgu, M. Biji, C. Ionete, D. Dăianu, Gh. Zaman, V. Axenciuc.

Totodată, în institut au mai lucrat sau au participat la întocmirea de lucrări numeroși specialiști din învățământ, cercetare și instituții de stat, dintre care menționăm: I. Goliat, I. Berceanu, A. Negucioiu, M. Părăluță, V. Candelă, M. Popescu, V.V. Topor, M.C. Demetrescu, Gh. Crețoiu, I. Bulborea.

O mai clară conturare a profilului de activitate al ICE a fost favorizată și de faptul că, în timp, în cadrul ministerelor și al altor instituții centrale, au apărut și alte institute și centre de cercetări economice cu tematici și abordări specifice. Ca urmare, pe măsură ce au fost înființate institute de ramură specializate, tematica de cercetare a ICE a fost orientată tot mai mult spre probleme macroeconomice. În plus, dacă se pun în balanță condițiile excelente existente în institut (biblioteca bine înzestrată cu cărți și reviste din țară și străinătate, schimburi de informații și de idei cu cercetători și profesori din centre științifice din diferite țări cu tradiție în cercetarea economică, inclusiv specializări în aceste centre), se poate explica faptul că, relativ în scurt timp, cercetătorii din ICE au devenit performanți.

Ei au început să se afle în primele rânduri în ce privește noutatea subiectelor și abordărilor și originalitatea tratării și soluționării problemelor economice de interes științific și practic. Aici să amintim doar câteva dintre contribuțiile mai semnificative ale cercetătorilor din institut: 1) T. Schatteles, *Modelul în științele economice*, Ed. Politică, 1967; *Modelarea creșterii economice. Studii metodologice*, Ed. Academiei, 1968; *Metode econometrice moderne*, Ed. Științifică, 1971; *Previziunea economică*, Ed. Politică, 1972; 2) I. Desmireanu și P. Veiner, coordonatorii Programului multianual privind eficiența economică a investițiilor, 1967–1969, în cadrul căruia au realizat și publicat studii privind normativele de eficiență a investițiilor și influența factorului timp în determinarea eficienței economice în cărțile: *Eficiența economică a investițiilor*, Ed. Academiei, 1967 și *Probleme ale determinării eficienței economice a investițiilor*, Ed. Academiei, 1968; 3) I. Lemnij, *Progresul tehnic și dezvoltarea economică*, Ed. Academiei, 1969; 4) A. Iancu, *Eficiența economică maximă. Metode de modelare*, Ed. Politică, 1972; *Modele de creștere economică și de optimizare a corelației dintre acumulare și consum*, Ed. Academiei, 1974; *Creșterea economică și resursele naturale*, Ed. Politică, 1976; 5) Ovidiu Nicolescu, *Perfecționarea organizării conducerii întreprinderii*, Ed. Academiei, 1973; 6) Sorica Sava, *Corelații macroeconomice în economia postbelică a Franței*, Ed. Academiei, 1974; 7) C. Moineagu, *Modelarea corelațiilor în economie*, Ed. Științifică, 1974; 8) Steliana Peț, *Contribuția formării profesionale a forței de muncă în creșterea economică*, Ed. Academiei, 1974; 9) I. Marinescu (coord.), I. Iliescu, C. Cămășoiu, C. Mihai, M. Molnar, G. Hașeganu, T.M. Gherasim, *Contribuții la metodologia de prognoză a costurilor de producție*, Ed. Academiei, 1976 și altele.

Reorganizarea și dezvoltarea rețelei de cercetare economică

De la jumătatea anilor 1960, rețeaua institutelor de cercetări economice a început să se diversifice. De exemplu, reluând tradiția de cercetare a lui Virgil Madgearu, *Institutul pentru Studiarea Conjuncturii Economice Internaționale*, reînființat la 20 aprilie 1967, sub îndrumarea directorilor Alexandru Zamfir, Ion Stoian și Costin Murgescu¹⁸, a devenit un adevărat laborator în care au fost elaborate în această perioadă numeroase studii și sinteze privind poziționarea României față de evoluțiile economiei mondiale, pentru: promovarea relațiilor economice și comerciale internaționale ale României; creșterea accesibilității produselor românești pe piețele externe și îmbunătățirea competitivității produselor destinate exportului; deschiderea către organisme financiare internaționale (FMI, Banca Mondială); implicări directe în negocieri comerciale multilaterale dedicate liberalizării comerțului internațional (GATT); sprijinirea demersurilor dezvoltării economiei mondiale, în special a țărilor în curs de dezvoltare, prin programele ONU (conferințele UNCTAD, G 77).

În anul 1973, prin Decretul nr. 704, se înființează *Institutul Central de Cercetări Economice* (ICCE), în subordinea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale (CSDS), având ca obiect de activitate coordonarea cercetării științifice în domeniul științelor economice.

ICCE s-a constituit prin crearea a trei posturi pe schema de organizare a Institutului de Cercetări Economice (director general, director general adjunct și secretar științific) și prin reorganizarea generală și încorporarea, în vederea coordonării, a întregii rețele de cercetări economico-sociale din România, rețea compusă din institutele și centrele de cercetări economice, activitatea de cercetare a catedrelor și laboratoarelor de la Academia „Ștefan Gheorghiu”; activitatea de cercetare științifică a învățământului superior economic (catedrele, departamentele și laboratoarele de la Academia de Studii Economice și facultățile economice din cadrul universităților); cercetarea științifică a catedrelor de economie politică din toate institutele de învățământ superior; cercetarea științifică a catedrelor și colectivelor cu profil economic din învățământul tehnic; laboratorul de cercetări prospective al Universității din București.

În anul 1976, „în vederea asigurării unei concepții și coordonări unitare a activității de cercetare științifică în domeniul economic, pentru integrarea organică a cercetării cu învățământul și practica economică și folosirea eficientă a potențialului de cercetare în acest domeniu”, ICCE este reorganizat¹⁹.

Obiectul său de activitate se extinde, cuprinzând, pe lângă coordonarea cercetării științifice în domeniul științelor economice, efectuarea de studii și analize privind dezvoltarea economică a țării și implicarea cercetării economice în perfecționarea activității unităților economice. Întreaga activitate de cercetare științifică a personalului de cercetare cu profil economic, precum și a cadrelor didactice din învățământul superior care predau științele (disciplinele) economice se organizează și se desfășoară în cadrul ICCE. Rezultatele

¹⁸ *Economistul*, nr. 40 și 41 din 20, respectiv 27 octombrie 2014.

¹⁹ Decretul nr. 426/30 decembrie 1976 privind unele măsuri pentru organizarea și funcționarea Institutului Central de Cercetări Economice.

cercetărilor erau diseminate prin dezbateri științifice pe teme ale practicii și teoriei economice, dar și prin parteneriate și acorduri cu instituții similare din alte țări. Un rol important revenea Institutului prin Centrul de Informare și Documentare, în ceea ce privește aprovizionarea bibliotecii cu cărți și reviste și coordonarea activității publicistice a unităților de cercetare științifică din domeniul economic.

Prin Decretul de reorganizare al ICCE, Institutul de Cercetări Economice își schimbă denumirea în Institutul de Economie Socialistă (IES), se înființează noi entități de cercetare și se reorganizează cele existente. Totodată, în cadrul facultăților de științe economice ale universităților din Cluj-Napoca, Iași, Timișoara și Craiova au fost înființate centre teritoriale de cercetare în care își desfășurau activitatea științifică cadrele didactice cu profil economic din învățământul superior și liceal din localitățile respective și apropiate, cu atragerea și a unor specialiști din producție.

Ca urmare a acestor restructurări și a înființării de noi institute, rețeaua ICCE este formată din șapte institute de cercetare cu personalitate juridică: Institutul de Economie Socialistă (IES); Institutul de Economie Industrială (IEI); Institutul de Economie Agrară (IEA); Institutul de Economie Mondială (IEM); Institutul de Economia Comerțului Interior și Turismului (IECIT); Institutul de Planificare și Prognoză (IPP); Institutul de Finanțe, Circulație Monetară și Prețuri (IFCMP), la care se adaugă cele patru centre teritoriale de cercetare și Centrul de Informare, Documentare și Sinteză (CIDS), cu rolul de a gestiona biblioteca, de a prelucra și difuza materialul documentar necesar cercetării științifice, de a elabora lucrări de informare (buletine, documentare, bibliografii, fotocopii etc.) și de a coordona întregul sistem de informare-documentare din țară în domeniul științelor economice.

Această structură avea să se mențină până în primele zile ale anului 1990. Institutele aveau o dublă coordonare: pe de o parte, de către ICCE, iar pe de altă parte, fie de noua înființată Academie de Științe Sociale și Politice (în cazul IES și IEI), fie de instituții, ministere de ramură sau universități, în cazul celorlalte institute.

Printre directorii generali ai ICCE din această perioadă s-a remarcat profesorul Ioan V. Totu, care a contribuit la crearea unei atmosfere favorabile cercetării economice. El a sprijinit promovarea rezultatelor și a punctelor de vedere ale cercetătorilor din institut, prin elaborarea de note și sinteze de cercetare înaintate instituțiilor decidente și prin publicarea de cărți și articole. Sub coordonarea sa a apărut în anul 1977 lucrarea *Progresul economic în România: 1877–1977* (Ed. Politică), care reunea contribuții ale cercetătorilor din rețeaua ICCE.

Fiecare dintre institutele componente ale ICCE avea specificul său de activitate, căruia i se subsumau marea majoritate a cercetărilor efectuate, cu abordări complexe, multidisciplinare, care necesitau echipe de cercetare formate din specialiști din mai multe domenii și colaborarea mai multor institute.

Institutul de Economie Socialistă. Potrivit specificului său de activitate, în cadrul institutului au fost elaborate studii privind: legitățile economice; utilizarea resurselor materiale; modernizarea economiei naționale și corelațiile dintre ramuri, organizarea și normarea muncii; dezvoltarea în profil teritorial a forțelor de producție; reproducția lărgită, producerea și utilizarea venitului național; gospodărirea fondului național de dezvoltare și a fondului de consum; perfecționarea organizării și conducerii activității economico-sociale; creșterea productivității și a eficienței economiei; nivelul de trai; economia mediului înconjurător; istoria economiei naționale și a gândirii economice. Mărturie în acest sens stau lucrările publicate în diferite edituri și în colecția *Caiete de studii* ale Institutului.

Printre lucrările elaborate în institut și publicate în edituri pe subiecte aflate pe agenda vremii merită să fie amintite: S. Perț, *Cu privire la contribuția formării profesionale a forței de muncă la creșterea economică* (Ed. Academiei, București, 1976); A. Iancu, *Creșterea economică și mediul înconjurător* (Ed. Politică, 1979); C. Grigorescu, *Populație și economie* (Ed. Academiei, București, 1979); Gh. Răboacă (coord.), *Utilizarea eficientă a forței de muncă în industrie și construcții* (1981, coautori din institut: S. Perț, I. Bratu, L. Mihăilescu, C. Ciutacu, O. Naneș, G. Toma, D. Mihalcea, I. Petrov); M. Horovitz (coord.), *Investiția specifică și creșterea eficienței economice. Comparații internaționale* (1981, coautori din institut: C. Grigorescu, G. Zaman, S. Sandu, M. Ciumara, M. Pop, I. Resteman, G. Danielescu); S. Sava (coord.), *Neo-keynesismul în gândirea economică vest-europeană* (1981, coautori din institut: M. Rudăreanu, D. Dăianu); C. Grigorescu, M. Horovitz, Gh. Zaman, S. Sandu, G. Danielescu, *Productivitatea muncii în România în comparație cu alte țări* (1981); Gh. Răboacă, S. Perț, I. Bratu, L. Mihăilescu, C. Ciutacu, O. Naneș, G. Toma, D. Mihalcea, *Populația și forța de muncă în România comparativ cu alte țări* (1981); C. Grigorescu (coord.), *Experiențe privind dezvoltarea agriculturii în unele țări capitaliste* (1983, autori din institut: M. Stănescu, R. Crețoiu, M. Ștefan, I. Ghizdeanu, G. Georgescu, M. Stancu, A. Bărbulescu); C. Grigorescu (coord.), *Evaluarea stadiului de dezvoltare economico-socială a României – Studiu comparativ cu 118 țări* (1985, autori din institut: M.

Stănescu, M. Ștefan, R. Crețoiu, G. Georgescu, I. Ghizdeanu, A. Bărbulescu, S. Tănăsescu, Gh. Oprescu, R. Stroe, N.V. Mihăiță); Gh. Răboacă (coord.), *Ocuparea deplină și folosirea eficientă a forței de muncă* (1988, autori din institut S. Perț, C. Ciutacu, O. Naneș, G. Toma, D. Mihalcea, I. Petrov) ș.a.

Studiile relevante efectuate în institut au apărut și în cele 41 de volume din colecția *Bibliotheca Oeconomica* a Editurii Academiei.

Institutul de Economie Industrială. Programele de cercetare ale acestui institut au fost axate pe următoarele domenii de mare interes pentru economia națională: 1. dinamica cunoașterii zăcămintelor de resurse minerale utile și exploatarea lor în condiții de eficiență; 2. structura industriei, consumul direct și cumulat de energie primară calculat pe produse și eficiența exportului; 3. înzestrarea cu factori, dezvoltarea economică și eficiența economică a comerțului exterior; 4. trecerea de la dezvoltarea extensivă la dezvoltare intensivă; 5 cercetarea, inovarea și promovarea noilor tehnologii în industrie; 6. diversificarea industriei bunurilor de consum și ridicarea calității acestora; 7. pregătirea și folosirea forței de muncă; 8. progresul tehnic și eficiența investițiilor; 8. eficiența specializării și diversificării producției; 9. proporțiile și corelațiile dintre ramurile și sectoarele industriei; 10. dezvoltarea teritorială a industriei și transporturilor; 11. perfecționarea raporturilor întreprindere-centrală-minister; 12. perfecționarea sistemului de indicatori, norme și normative utilizate în industrie; 13. organizarea și managementul întreprinderii industriale.

Dintre cercetările inovative din acest institut s-au remarcat îndeosebi cele referitoare la determinarea consumului cumulat de energie pe produse, folosind metodologia analizei input-output. Acestea au permis: calcularea gradului de energointensivitate a categoriilor de produse și folosirea acestuia ca instrument de reconsiderare a structurii industriei și determinare corectă a eficienței exportului de produse energointensive, în condițiile existenței unor prețuri deformate.

Ca lucrări reprezentative publicate de cercetătorii din institut în această perioadă se remarcă: C. Russu, *Organizarea structurală-informațională a întreprinderii*, Ed. Politică, București, 1978; A. Iancu (coord.), R. Burbea, C. Cămășoiu, V. Răducanu, M. Ion, L. Mihăilescu et al., *Consumul energetic și structura producției*, Ed. Academiei, București, 1979; A. Iancu, V. Bogdan, Al. Mihăilescu, M. Giuvelea, *Resurse și structura industriei*, Ed. Academiei, București, 1980); C. Russu, *Cadrul organizațional al întreprinderii*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1983; A. Iancu, *Schimbările economice internaționale*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1983; A. Iancu (coord.), A. Mihăilescu, M. Gondoș, V.F. Iacob, B.B. Teodoriu, L. Croitoru, *Structura economiei și sistemul industrial*, Ed. Politică, București, 1986; C. Russu (coord.), D. Sava, O. Mihăescu, E. Pelinescu, *Progresul tehnic – eforturi, efecte, eficiență*, Ed. Politică, București, 1984; C. Russu (coord.), O. Mihăescu, E. Pelinescu, *Creația științifico-tehnică și inovarea industrială*, Ed. Politică, București, 1989.

Tematica lucrărilor înscrise în programul de cercetare era cuprinzătoare și răspundea unor nevoi practice reale: C. Russu (coord.), *Influența utilizării produselor noi și modernizate asupra indicatorilor economici ai unităților productive beneficiare* (1981, autori din institut: D. Sava, E. Pelinescu, I. Calcan, V. Mihuț, R. Cochintu); A. Iancu (coord.), *Investițiile și utilizarea factorilor de bază ai procesului investițional* (1982, autori din institut: A. Ionescu, M. Giuvelea, P. Coman, L.L. Albu, C. Panaitescu; M. Șuvelea, A. Volintiru, A. Oprea, D. Crețu, M.L. Tomoșoiu); L.L. Albu, C. Panaitescu, M. Șuvelea, D. Crețu, C. Viezuină, *Creșterea eficienței utilizării capacităților de producție în industrie* (1983); C. Russu, G. Manea, *Modernizarea activității productive în ramuri ale industriei grele în vederea creșterii eficienței economice a acesteia* (1987, autori din institut: N. Hornianschi, O. Mihăescu, E. Pelinescu, V. Platon, R. Ciorpaci, L. Marinescu, T. Popescu) ș.a.

Cercetările efectuate cuprinse în planurile anuale de cercetare ale IEI au fost publicate în cele peste 90 de volume privind *Studii de economie industrială*.

Institutul de Economie Agrară, subordonat ICCE și Academiei de Științe Agricole și Silvicultură (ASAS), și-a axat cercetările pe teme precum: folosirea intensivă și rațională a fondului funciar; zonarea producției agricole, îmbinarea ramurilor și creșterea eficienței economice; eficiența mecanizării și chimizării, a irigațiilor și a altor lucrări de amenajări funciare; cheltuielile de producție și căile de sporire a venitului net; creșterea eficienței producției agricole; întărirea și consolidarea economico-organizatorică a unităților agricole de stat și cooperatiste; dezvoltarea și perfecționarea raporturilor economice dintre unitățile agricole de stat și cooperatiste; activitățile agricole ale gospodăriilor populației; organizarea, conducerea și planificarea unităților din agricultură; organizarea producției în complexuri agroindustriale. Împreună cu colectivele de cercetare din institutele și stațiunile de cercetare ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și ASAS, se asigura fundamentarea economică a studiilor tehnico-științifice inițiate și elaborate în diferite domenii ale agriculturii.

Studiile din domeniul economiei agriculturii s-au orientat în această perioadă în două mari direcții: zonarea producției agricole, sub tutela științifică a lui S. Hartia, repartiziția teritorială a acesteia și eficiența economică în producția agricolă (Gavrilescu, Luca și Toderoiu, 2003).

În anii '80, în contextul politic și ideologic nefavorabil unor analize obiective ale declinului agriculturii românești, cercetările și studiile de economie agrară aveau să se limiteze la probleme tehnice și la eludarea realității.

Dintre lucrările reprezentative ale perioadei, elaborate de cercetătorii din institut sub coordonarea științifică a lui Ion Teșu și D. Dumitru se remarcă: S. Vrejbă, N. Brașoveanu, V. Baghinschi, *Eficiența economică a chimizării agriculturii* (1967); S. Hartia, *Programarea liniară în conducerea fermei agricole* (1975); V. Hălmăjan, *Repartizarea teritorială a producției agricole cu ajutorul metodelor economico-matematice* (1977); M. Zaharia, F. Toderoiu, Fl. Ciocoiu, *Eficiența economică a unor sisteme de combatere integrală a bolilor și dăunătorilor la cultura grâului și sfeclei de zahăr* (1983); S. Hartia (coord.), *Creșterea productivității muncii în producția agroalimentară și efectele ei economice* (1987, autori: C. Alexandri, N. Bogdan, M. Costea, R. Coțianu, I. Davidovici, D. Gavrilescu, M. Grodea); M. Ibănescu, C. Scutaru (coord.), *Model economico-matematic pentru utilizarea surselor convenționale și neconvenționale de energie în agricultură (experimentarea modelului)* (1988) ș.a.

Preocupările pentru modelarea economico-matematică a diferitelor procese din agricultură au dus la elaborarea unor modele de optimizare a mărimii și structurii întreprinderilor agricole, a parcului de utilaje, a distribuției teritoriale a tehnicii agricole, a dimensionării investițiilor. În acest sens se pot evidenția lucrările elaborate de: I. Davidovici, D. Stegăroiu, M. Vincze, C. Scutaru, S. Hartia, *Modelarea problemelor decizionale în sistemul agricol de producție* (1982); I. Davidovici, V. Baghinschi, I. Bold, *Utilizarea economică a factorilor de producție în întreprinderile agricole* (1989).

Institutul de Planificare și Prognoză, aflat în subordinea ICCE și a Comitetului de Stat al Planificării, elabora studii privind: optimizarea proporțiilor economiei naționale; corelația dintre acumulare și consum; factorii ritmului creșterii economice; balanța legăturilor dintre ramuri; eficiența investițiilor; metodologia de planificare; sistemul de indicatori ai dezvoltării economiei naționale și prognoza economică pe termen lung.

În domeniul planificării au fost elaborate studii referitoare la perfecționarea planificării în industrie, agricultură, construcții, transporturi și învățământ etc.

Prima generație de cercetători ai institutului care au contribuit la formarea institutului și a generațiilor de cercetători ce au urmat este reprezentată de nume precum: Ionel Desmireanu, Toma Melinte, Eugen Topală, Ana Bulgariu, Iulian Ursache, Pompilia Lupu, Francisc Szabo, Leonard Cazan, Elena Zamfirescu, Maria Scarlat, Ionel Florescu.

Din a doua generație de cercetători menționăm: Aristide Diaconescu, Aurel Cămara, Ana Maria Ciumara, Miron Biji Mihuț, Mircea Panaite, Marin Comșa, Cornelia Atudosiei, Narcisa Nica, Gabriela Frentz, Silvia Caragea, Felicia Roșca, Ilie Brezoianu, Marius Pop, Cornelia Pârlog, Marioara Iordan, Ileana Dumitrescu, Valeria Pop, Mădălina Dogaru, Victor Stoica, Vladimir Calmuschi.

Cea de a treia generație este reprezentată printre alți de: Florina Tănase, Iulia Trăistaru, Dorin Jula, Dan Constantinescu, Cornel Târhoacă, Dorel Ailenei, Constantin Secăreanu, Mihai Roman, Emil Dinga, Gilbert Alin Șumedrea, Valentin Scarlat, Roxana Iftimie.

Cercetările de prognoză s-au concretizat în lucrări referitoare la dezvoltarea economico-socială a județelor în perspectiva anului 1990, consumul populației pe medii și zone – tendințe – orizont 1990, piața unor bunuri de folosință îndelungată în perioada 1985–1990 ș.a. (Constantinescu, 1982, p. 234).

În institut au fost elaborate numeroase studii izvorâte din nevoia de a perfecționa și moderniza activitatea de planificare și prognoză. În cele ce urmează, vom aminti unele dintre studiile întreprinse de colectivele de cercetare din institut sub coordonarea dr. C. Caloianu și I. Desmireanu, doar ca titlu de exemplu: Ion Desmireanu, *Prognoza economică și planificarea*, Ed. Didactică și Pedagogică, 1972; I. Desmireanu, A. Bulgariu, I. Manolache, N. Nica, M. Comșa, *Principalii indicatori sintetici ai dezvoltării economice a României comparativ cu alte țări* (1981); E. Topală, N. Nica, V. Stoica, F. Mihăilă, *Prognoze ale dezvoltării economice pe plan mondial în perspectiva anului 2000* (1981); E. Topală, M. Comșa, I. Florescu, N. Nica, G. Enache, V. Stoica, Z. Angelescu, M. Varză, *Fluxuri și structuri în economia națională, evidențiate de balanța interramuri 1980* (1983); I. Ursache, P. Lupu, A. Găburici, M. Aungurenci, S. Caragea, I. Dumitrescu, E. Bâdea, B. Murariu, *Studiu documentar referitor la dezvoltarea economico-socială a României în profil teritorial, în perioada 1944–1984* (1984); Miron Biji Mihuț (coord.), *Ocuparea, repartizarea pe ramuri ale economiei și pregătirea forței de muncă în perspectivă, ținând seama de resursele de muncă și cerințele creșterii mai accentuate a productivității muncii în toate sectoarele de activitate*

(1987, autori: M. Scarlat, A.M. Ciumara, D. Jula, M. Iordan, M. Gheorghiu, V. Calmuschi, F. Tănase); M. Comșa (coord.), *Alternative ale dezvoltării principalelor ramuri ale economiei naționale în deceniul 1991–2000* (1987, autori: A. Găburici, I. Florescu, G. Enache, C. Târhoacă, V. Stoica, M. Varză) ș.a.

Institutul de Economie Mondială, subordonat ICCE și Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, a desfășurat activitatea de cercetare științifică în următoarele direcții: economia țărilor socialiste, a țărilor în curs de dezvoltare și a țărilor capitaliste dezvoltate; prognoza evoluției economiei mondiale; participarea României la cooperarea economică internațională; căile largirii și creșterii eficienței comerțului exterior; colaborarea economică în cadrul CAER; conjunctura piețelor internaționale; modificări și tendințe ale prețurilor pe piața mondială; organismele economice internaționale; noua ordine economică internațională; teorii referitoare la relațiile economice internaționale; reglementări și tendințe în evoluția dreptului economic internațional în ceea ce privește comerțul, cooperarea, transportul internațional; dreptul maritim; dreptul vamal; dreptul de proprietate industrială; arbitrajul internațional.

Cercetătorii din cadrul IEM au fost solicitați la lucrările de argumentare practică a necesității diversificării orientării geografice a comerțului exterior al României, inclusiv din motive politice, susținute prin informările conjuncturale prelucrate zilnic, analizate săptămânal, trimestrial, anual, de la cotații la burse, prețuri reprezentative, indici de prețuri la produse manufacturate, cursuri valutare, până la conjunctura economiilor partenere, conjunctura principalelor piețe de produse de bază, semifabricate și manufacturate etc.

Lista lucrărilor elaborate este cuprinzătoare: A. Rădulescu (coord.), *Prognoza fluxurilor comerciale internaționale pentru produse ale construcțiilor de mașini până în anul 2010* (1981, autori: I. Ștefan, V. Vasilescu, P. Constantin, O. Stoicescu, I. Enache, G. Crăniceanu, V. Petcu, L. Carata, L. Olaru, M. Cartas, E. Stănculescu); M. Moldoveanu (coord.), *Studierea cererii pentru lucrări în domeniul prospectării, explorării și exploatarei resurselor miniere feroase și neferoase în unele țări din Africa* (1981); R. Gheorghiuță, M. Isărescu (coord.), *Rolul pârghiilor financiare în promovarea exporturilor de produse ale industriei constructoare de mașini* (1981); M. Isărescu (coord.), *Posibilități de creștere și diversificare a exporturilor românești pe piața americană. Analiză comparativă cu experiența altor țări* (1983); S. Frâncu, *Situația datoriei externe a țărilor africane și incidența acestora asupra evoluției exporturilor românești* (1986); E. Dijmărescu (coord.), *Analiză comparativă a comerțului României cu țările Europei Occidentale, posibilități de creștere a exporturilor românești în aceste țări* (1983, autori: C. Albu, C. Damșa, R. Gheorghiuță, I. Lupu, F. Olteanu, N. Pop, L. Rădulescu, I. Fota); C. Murgescu, A. Ghibuțiu, N. Os, *Evoluția conjuncturii economice internaționale* (1987) ș.a.

Prin studiile de piață, prin sintezele economice și de conjunctură politică, cercetătorii din cadrul IEM au fundamentat decizii majore de politică de promovare a unor investiții.

Institutul de Economia Comerțului Interior și Turismului (IECIT), subordonat ICCE, Ministerului Comerțului Interior și Ministerului Turismului. O particularitate a IECIT față de celelalte componente ale rețelei ICCE a fost aceea că activitatea de cercetare s-a desfășurat în exclusivitate pe bază de contracte încheiate cu diferite entități din economia reală, în regim de autogestiune economică și financiară, specificitate care a marcat atât întregul cadru organizatoric, cât și tematica studiilor efectuate, și anume:

(1) *Studierea cererii de mărfuri a populației* desfășurată în conformitate cu principiile științei marketingului. Activitatea specifică de studiere a cererii de mărfuri se realiza prin intermediul panelului de consumatori (peste 7.000 de gospodării) și de rețea comercială (1.400 de unități). În această activitate s-au evidențiat cercetătorii A. Vainer, I. Marmandiu, D. Lupu, S. Cergău, V. Ștefănescu, L. Dimoftache, M. Ștefănescu, R. Damian, N. Teodorescu, V. Neagu, G. Dulliu, I. Bușilă, M. Constantin, V. Nicolae, C. Zimniceanu, G. Sticlaru, M. Titircă, N. Nistorescu, P. Rogoveanu, S. Năstase, I. Bradea, N. Kindlein, M. Codin, V. Gheorghiu, A. Făinaru, C. Nicolau.

(2) *Dezvoltarea rețelei comerciale* cu ridicata și cu amănuntul, având ca principal obiectiv geografia generală și specifică a rețelei în spațiile destinate comerțului, prin cercetări pornind de la stabilirea normelor de rețea armonizate cu cele din țările cu un comerț dezvoltat. Activitatea din domeniul respectiv s-a desfășurat cu participarea cercetătorilor A.-L. Ristea, R. Emilian, V. Adăscăliței, V. Ionașcu, M. Trușcă, S. Gronski, G. Dugan, G. Alfiri, Fl. Marinescu, M. Ioncică, T. Angheliescu, A. Cristescu, M. Deju, V. Cojocaru, L. Zincă.

(3) *Proiectarea și implementarea sistemelor informatice pentru comerț*, cu precădere în marile suprafețe comerciale, și dotarea rețelei comerciale cu echipamente informatice de gestiune, în colaborare cu Centrul de Calcul al Ministerului Comerțului Interior și cu centrele teritoriale de calcul. Au dezvoltat o reală activitate de pionierat în domeniu C. Zaharia, R. Iatan, S. Enăchescu, A. Stănescu, C. Roșca-Cristea, V. Ioan-Franc, Al. Bârsănescu, I. Brătășanu.

(4) *Cercetarea în domeniul turismului* s-a desfășurat într-o perioadă de amplă deschidere pentru valorificarea patrimoniului turistic național. Una dintre lucrările prioritare ale institutului a fost *Zonarea turistică a României*, care a constituit o bază a alocării fondurilor de dezvoltare în funcție de resursele naturale ale fiecărei zone. Cercetătorii institutului, sub coordonarea lui P. Baron, I. Istrate, N. Neacșu, V. Glăvan, A. Danielescu, D. Dănciulescu, au produs un valoros fond de cunoaștere la dispoziția practicienilor din domeniu, prin studii de piață și de economia turismului, multe din ele diseminate și prin publicația proprie, *Actualități în turism*. Personalități marcante au condus de-a lungul anilor unitățile de cercetare specializate ale IECIT: M.C. Demetrescu, primul director al Oficiului de Studii și Documentare pentru Comerț Interior; C. Ionete (1967–1969), director fondator al Institutului de Cercetări Comerciale; R. Paul (1969–1977) și V. Adăscăliței (1977–1989).

(5) *Informarea și documentarea științifică, promovarea formelor moderne de comerț și a rezultatelor cercetării în domeniu* s-au realizat prin revista *Comerțul modern*, condusă de E. Bibiri, Marcel Sturia și redactorii L. Herșcovici, Șt. Niculescu-Băcilă, Em. Georgescu, D. Pascal. Publicațiile periodice și neperiodice ale Oficiului de Informare și Documentare pentru Comerț Interior (OIDCI), respectiv revistele *Alimentația publică*, *Expres Informația* și colecțiile *Biblioteca lucrătorului din comerț*, *Date statistice internaționale* ș.a. au alcătuit un program editorial important.

Și-au adus contribuția în domeniul informării și documentării de specialitate cercetătorii V. Ioan-Franc, A. Berca, redactorii/traducătorii I. Colpacci, El. Chiurtu, Em. Bâlc, L. Marinescu, C. Tocilescu, R. Gâdinceanu, A. Sarchizian, C. Budianu, L. Dogaru, M. Șimon, M. Melnic, E. Murgoci.

Institutul de Finanțe, Circulație Monetară și Prețuri, subordonat ICCE, Ministerului de Finanțe și Comitetului de Stat pentru Prețuri, își desfășura cercetările în principal în următoarele direcții: analiza, planificarea și prognoza financiară; sistemul pârghiilor financiare și bancare; structura și căile reducerii costurilor; sistemul bănesc; circulația bănească; puterea de cumpărare și premisele trecerii la convertibilitatea internațională a leului; relațiile financiar-valutare internaționale; sistemul monetar internațional; sistemul prețurilor și căile perfecționării funcțiilor sale; prognoza prețurilor; modul de formare și structura prețurilor pe plan mondial; sistemul informațional financiar-contabil și controlul financiar; legislația financiară, bancară, valutară, de asigurări și de prețuri. Cercetătorii institutului au fost implicați în proiecte desfășurate la nivel național, precum analiza și determinarea costurilor cumulate, elaborarea balanței legăturilor dintre ramuri, dobândind o bună cunoaștere a economiei și a mecanismelor ei de funcționare. Institutul a dezvoltat relații de cooperare cu institutele similare din țările membre ale CAER, participând la schimbul de idei în cadrul instituțional și organizatoric specific perioadei. Dintre lucrările reprezentative elaborate în institut în această perioadă menționăm: L. Buia, *Evoluția prețurilor și raporturilor de prețuri pe plan internațional* (1981); N. Antonescu (coord.). *Căile și premisele trecerii, în perspectivă, la convertibilitatea leului* (1981, autori din institut: A. Pencu, D. Vasile, N. Badea, C. Dima, A. Marinescu); A. Pencu (coord.), *Perspectiva rolului aurului* (1981, autori din institut L. Buia, I. Cergău); F. Nicolae, *Indicatori de eficiență în ramura construcției; posibilități de îmbunătățire a acestora* (1983, autori din institut: E. Popa, G. Preduț, C. Constantin, Ș. Constantinescu, M. Revnic); S. Rozentuler, A. Pencu (coord.), *Eficiența valutar-financiară a activității de comerț exterior în relație cu datoria externă* (1986, autori: I. Cergău, S. Bumbuianu, D. Dumitrescu, E. Bădoi, L. Toma); G. Preduț (coord.), *Posibilități de îmbunătățire a finanțării creditării și dezvoltării construcției de locuințe în România* (1986, autor F. Nicolae); C. Petreanu (coord.), *Evoluția raportului de prețuri industrie-agricultură. Comparații cu alte țări* (1987, autori: C. Chilom, T. Husea).

De-a lungul întregii perioade, un rol important în diseminarea și promovarea rezultatelor cercetărilor efectuate în entitățile din rețeaua Institutului Central de Cercetări Economice au avut *Anuarul lucrărilor de cercetare științifică în domeniul economiei* și revista în limba franceză *Revue roumaine des sciences sociales: Série des sciences économiques*, iar mai târziu în limba engleză, cu apariție lunară (începând din anul 1964).

Înrăutățirea condițiilor de cercetare din institutele componente ale ICCE s-a manifestat cu deosebire în ultimul deceniu al perioadei, când efectele crizei de sistem a economiei socialiste au devenit tot mai acute. Firește, condițiile tot mai dificile din economie au afectat, într-un fel sau altul, activitatea de cercetare. În pofida faptului că multe date la nivel național sau chiar la nivelul ramurilor sau al unor obiective economice aveau caracter secret sau strict secret, multe dintre lucrările elaborate de cercetători, fundamentate pe cercetările și realitățile din teren, au sesizat apariția și agravarea disfuncționalităților de sistem. Dovezile în acest sens sunt manuscrisele multor lucrări rămase de uz intern. Acestea nu au putut fi nici publicate din cauza cenzurii și nici luate în considerare de către decident, adesea din motive ideologice sau din ignoranță.

Această situație nu a împiedicat însă cercetătorii să analizeze stările reale din economie, contradicțiile și disfuncționalitățile societății.

3. PERIOADA POSTCOMUNISTĂ: 1990–2018

3.1. INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Înlăturarea regimului comunist a găsit societatea și intelectualitatea română fără proiectele privind trecerea la o nouă economie și societate, cu descrierea direcțiilor și căilor de transformare necesară. Cu toate restricțiile politice și ideologice de o duritate nemaiîntâlnită, principalele instituții care dispuneau de un corp de specialiști informați și calificați pentru elaborarea unor asemenea proiecte erau institutele economice coordonate de Institutul Central de Cercetări Economice. Recunoscându-se acest fapt, prin Decretul Consiliului Frontului Salvării Naționale nr. 10 din 2 ianuarie 1990 se înființează Institutul Național de Cercetări Economice (INCE), prin reorganizarea vechiului institut menționat și a celor șase institute componente aflate în funcțiune și prin înființarea noului Institut de Cercetare a Calității Vieții (ICCV). Pentru a servi în mod direct cerințelor politicii transformatoriale, INCE se organizează și funcționează provizoriu în subordinea guvernului. Prin același decret este numit pe funcția de director general, cu rang de ministru secretar de stat, acad. Tudorel Postolache. Mai târziu, pe funcția de director general au urmat prof. Constantin Ionete, membru de onoare al Academiei Române, prof. Mircea Ciumara și prof. Luminița Chivu, aceștia fiind însă numiți prin decizii ale Prezidiului Academiei Române, în urma trecerii INCE la această instituție. Toți aceștia au contribuit la dezvoltarea și modernizarea rețelei de cercetare economică.

În vederea elaborării unei strategii de trecere la economia de piață, din însărcinarea guvernului, INCE, conform statutului său de subordonare guvernamentală, a antrenat în primele luni ale anului 1990 zeci de cercetători, alături de specialiști din ministere și alte instituții centrale²⁰, la numeroasele dezbateri și la elaborarea de studii privind ritmul și tipul reformelor, modalitățile de liberalizare a economiei (inclusiv prețuri, comerț exterior, curs de schimb ș.a.) și de formare a mecanismelor specifice economiei de piață, cadrul juridic, instituțional și economico-financiar, problematica proprietății, privatizarea și încurajarea inițiativei private, raportul plan-piață și rolul statului în economie, restructurarea și re tehnologizarea industriei, asistența economică externă, creșterea economică, costurile sociale ale tranziției și cadrul politicii sociale. Aceste eforturi deosebite, care s-au derulat în lunile ianuarie-aprilie 1990, completate și de vizite de studiu/documentare ale multor cercetători în țări cu economie de piață, s-au concretizat în statuarea unei serii de principii și obiective ale tranziției, însoțite de scenarii macroeconomice și propuneri de eșalonare a principalelor măsuri de întreprins în perioada 1990–1992, publicate în *Schița privind Strategia înfăptuirii economiei de piață în România*.

Prin HG nr. 505 din 10 mai 1990, INCE a ieșit din subordonarea Guvernului și a intrat în subordonarea științifică a Academiei Române. Obiectul său de activitate științifică și programele de cercetare s-au axat pe sprijinirea tranziției României de la economia de comandă la o economie de piață funcțională, întărirea politicilor publice și sociale, ridicarea calității vieții, asigurarea echilibrului macroeconomice, dezvoltarea durabilă, creșterea competitivității economiei României, integrarea economiei naționale în Comunitatea Economică Europeană și în economia mondială, toate acestea în spiritul valorilor și principiilor democrației occidentale.

Într-o perioadă extrem de scurtă, cercetătorii din INCE și structurile acestuia au reușit să elaboreze un număr mare de studii și lucrări, caracterizate printr-o largă diversitate a punctelor de vedere, prin profunzimea analizelor și ingeniozitatea soluțiilor. Aceste lucrări au fost puse operativ la dispoziția decidenților prin publicațiile promovate de Centrul de Informare și Documentare Economică: *Caiete de lucru, Puncte de vedere, Studii și cercetări economice, Probleme economice, Analele Institutului Național de Cercetări Economice, Populație și societate* și, mai apoi (din 1992), prin volumele editate de Editura Academiei Române, Editura

²⁰ Vezi lista completă a specialiștilor în *Schița privind Strategia înfăptuirii economiei de piață în România* (coord. T. Postolache), mai 1990, București, p. 59–70.

Expert (înființată și rezervată editării lucrărilor cercetătorilor din institutele de cercetări economice), Editura Economică și altele.

Prin activitatea sa din prima decadă a tranziției, INCE a contribuit semnificativ cu producția sa științifică, de la bun început consacrată cunoașterii stării economiei, la identificarea căilor și modalităților adecvate tranziției la economia de piață, consemnată în numeroase lucrări, dintre care, menționăm: *Economia României. Secolul XX. Noua tranziție la economia de piață: premise istorice și perspective*, coord. T. Postolache, Ed. Academiei Române, 1991; *Criza de sistem a economiei de comandă și etapa sa explozivă*, C. Ionete, Ed. Expert, 1993; *Nivelul dezvoltării economico-sociale a României în context european – 1989*, coord. C. Grigorescu, Ed. Expert, 1993; *Macrostabilizare și tranziție*, L. Croitoru, 1993; *Criza tranziției: criză predominant instituțională*, A. Iancu, 1994; *Dimensiuni ale sărăciei în România, 1994*, C. Zamfir, 1995; *Economie, politică și interesul național*, M. Ciumara, Ed. Expert, 1997; *Agricultura României – Tendințe pe termen mediu și lung*, D. Dumitru, L. Ionescu, M. Popescu, F. Toderoiu, Ed. Expert, 1997; *Politică și economie. Repere ale unui sistem economic performant*, A. Iancu, Ed. Expert, 2000, *Reformă și metareformă*, C. Ciutacu, Ed. Expert, 2001; *Lecții ale tranziției. Spațiul rural și sectorul agroalimentar românesc*, coord. D. Gavrilăscu, I. Davidovici, 2001; *Tranziția mai grea ca un război mondial*, N. Belli, 2001.

Implicarea cercetării academice în deceniul 1990–2000 nu s-a limitat să participe doar la eforturile de fundamentare a tranziției României la economia de piață. Cercetătorii INCE au contribuit și la formularea noilor politici fiscal-bugetare, comerciale și monetare ale României, la conturarea legislației dezvoltării mediului de afaceri, la furnizarea de argumente pentru negocierea proceselor de integrare euro-atlantică. Din acest punct de vedere sunt de remarcă *Strategia națională de pregătire a aderării României la Uniunea Europeană* (Snagov, 1995), care a fundamentat economic, social și politic cererea de aderare a României la UE, prezentată de președintele statului la Cannes (1995), precum și *Strategia națională de dezvoltare a României pe termen mediu* (2000), prezentată de prim-ministru ca document de angajament pentru începerea negocierii dosarelor de aderare la UE.

Racordată la evoluțiile economiei și societății românești, în primul deceniu al celui de-al XXI-lea secol, activitatea de cercetare științifică a INCE a fost caracterizată în principal de susținerea eforturilor României de pregătire a aderării la Uniunea Europeană.

Proiectul *Evaluarea stării economiei naționale (ESEN)*, inițiat la 19 mai 1999 la Academia Română, și-a început activitatea ca grup explorator, condus de acad. T. Postolache, abilitat să identifice căile cele mai potrivite pentru ca instituția cu cel mai înalt statut științific al țării „să se includă nemijlocit și cu voce proprie în dezbaterile destinului economiei naționale” (Postolache, 1999). Ținând cont de vocația și structura sa, Academia Română s-a angajat să livreze societății românești, ca un punct de reflecție, propriile ei elaborări privind stadiul actual și perspectivele economiei naționale în contextul integrării europene. Filonul de utilitate în evoluția grupului de reflecție s-a dovedit în prima parte a anului 2000, când, în cadrul Comisiei de elaborare a Strategiei naționale de dezvoltare economică a României pe termen mediu, s-a produs confruntarea laturii comparative cu cea consensuală a noului cadru al dezvoltării economico-sociale a României. Cu o asemenea zestre, recunoscută ca valoroasă și furnizând soluții pentru modernizarea României, proiectul ESEN a continuat în anii 2001–2002 (ESEN-2) și 2003–2004 (ESEN-3), sub coordonarea acad. Aurel Iancu²¹. În acest mod, grupul ESEN a devenit un centru al gândirii economice românești și de atragere a unui cerc larg de specialiști la dezbateri pe tematicile privind sprijinirea negocierilor de aderare la Uniunea Europeană și elaborarea strategiei privind dezvoltarea economică a României pe termen mediu în vederea integrării României în Uniunea Europeană și în zona euro. Cele mai importante studii care au stat la baza acestor dezbateri sunt cuprinse în serialul ESEN-2, *Probleme ale integrării României în Uniunea Europeană. Cerințe și evaluări* (INCE, Centrul de Informare și Documentare Economică), precum și în cele două volume privind *Dezvoltarea economică a României: Competitivitatea și integrarea în Uniunea Europeană* (vol. 1, 2003 și vol. 2, 2005), coord. Aurel Iancu, Ed. Academiei Române. Din aceste unghiuri, Proiectului ESEN i s-a alăturat un al doilea exercițiu de anvergură privind evoluția stării sociale a României (ESSOR), condus de prof. Cătălin Zamfir, membru corespondent al Academiei Române, prin care s-au conturat proiecte și politici de convergență și solidaritate la scara societății, pentru compatibilizarea economiei României cu dimensiunea și structurile Uniunii Europene.

Cercetătorii din INCE și structurile sale au contribuit la elaborarea strategiilor naționale de dezvoltare durabilă, revizuite și actualizate pe diferite orizonturi de timp, fundamentate în diferite etape de elaborare și

²¹ O sinteză a lucrărilor Grupului ESEN este prezentată pe site-ul www.ince.ro, link-ul *Tezaur INCE – Proiecte prioritare și fundamentale*.

consensualizare politică. În decembrie 2004, *Strategia națională de dezvoltare durabilă a României, Orizont 2025* a fost transmisă Organizației Națiunilor Unite de Președinția României, care a înscris țara noastră pe harta mondială a statelor cu preocupări în materia dezvoltării durabile. În anul 2008, ca obligație decurgând din calitatea de stat membru și ținând seama de strategia reînnoită a UE pentru dezvoltare durabilă, cu sprijinul Academiei Române, beneficiind de expertiza dobândită de cercetătorii INCE în acest domeniu, a fost elaborată *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României, Orizonturi 2013–2020–2030*, într-o viziune proprie, cu obiective ce transcend ciclurilor electorale și preferințelor politice conjuncturale. Mai recent, în anii 2017 și 2018, cercetătorii din INCE au fost implicați în actualizarea acestei strategii, având în vedere obiectivele Agendei 2030 a ONU.

În cadrul tematicii privind adâncirea integrării europene s-au impus și cercetările efectuate în INCE pe problemele convergenței economice în vederea aderării la zona euro. Aceste cercetări s-au concretizat în numeroase articole publicate în revistele INCE online – Studii economice și Working Papers – și în cele două volume *Convergența economică*, coord. A. Iancu, Editura Academiei Române, 2008 și 2009. La aceste contribuții s-au adăugat participarea nemijlocită a unor cercetători la lucrările unor comisii guvernamentale și interguvernamentale pentru pregătirea aderării României la UE, inclusiv la încheierea unora dintre cele 31 de capitole de negociere pentru aderarea la Uniunea Europeană, precum și la reuniunile organizațiilor internaționale cu vocație economică și financiară universală (ONU, UNCTAD, GATT, FMI, Sistemul Băncii Mondiale), care au dat șansa completării preocupărilor științifice cu exerciții de anvergură privind posibilele poziții ale țărilor implicate, partenere sau concurente. În 2018, cercetătorii ai INCE, în calitate de membri ai Comisiei Naționale, au participat la fundamentarea Programului național de aderare la zona euro.

În această etapă a maturizării cercetării economice pe planul dezvoltării economiei de piață și al apropierii de structurile euro-atlantice, se înscriu unele lucrări-rezultat ale programelor de cercetare naționale asumate prin competiție de institut, între care: (1) Programul *Cercetare fundamentală de interes socioeconomic – Ceres*²²: C. Ciutacu, L. Chivu, *Evaluări și analize economice ale ajutoarelor de stat - Definiție. Politici. Rezultate* (2006); Gh. Zaman, V. Vasile (coord.), *Evoluții structurale ale exportului în România*, vol. I, II și III (2003, 2004, 2005); M. Ciumara, C. Ciutacu (coord.), *Inflația în România – Scenarii privind evoluția și convergența stabilității economice. Restructurarea economică și stabilitatea prețurilor* (2005); E. Pelinșcu (coord.), *Cursul de schimb și competitivitatea. Experiențe naționale și perspective europene* (2006); F.M. Pavelescu (coord.), *Evaluări ale gradului de pregătire a firmelor românești în vederea integrării în Uniunea Europeană* (2007); (2) Programul *Contribuții teoretice și practice la dezvoltarea durabilă a României în context european și mondial*, cu 16 volume consacrate valorificării rezultatelor programului; (3) *Studiile de impact ale aderării României la Uniunea Europeană*, în colaborare cu Institutul European din România; (4) Proiectul *Integrarea României în Uniunea Europeană*²³, grant al comunității europene coordonat de acad. A. Iancu și V. Ioan-Franc.

INCE și-a asumat, în această perioadă, restituirea către generațiile mai tinere de cercetători și universitari, pe de o parte, dar și de economiști din mediile de afaceri, a operelor clasicilor gândirii economice românești. Avem aici în vedere *publicarea în limba română a operei integrale a lui Nicholas Georgescu-Roegen, sub coordonarea acad. Aurel Iancu și cu contribuția prof. Gh. Dolgu, membru de onoare a Academiei Române și prof. V. Ioan-Franc*. Inițiat în anul 1991, proiectul a fost finalizat în anul 2010 și cuprinde un număr de șapte volume, cu 11 cărți, în structura editorială aprobată de autor în anul 1993. Prin grija Centrului de Informare și Documentare Economică, în această perioadă au mai fost publicate *Memoriile* lui Gheorghe Zane (Ed. Expert, 1998), precum și volumul II al *Bibliografiei istorice a României*, tom II, *Secolul XIX* (CIDE, 1999) și *Texte din literatura economică în România – Școala economică românească din Transilvania* (CIDE, 2010), ambele elaborate de acad. Gheorghe Zane.

Cercetătorii din rețeaua INCE au avut un rol important în toate proiectele prioritare ale Academiei Române. Cel mai recent – *Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 de ani*, coord. acad. Ionel Valentin Vlad – a fost remarcabil și a permis constituirea unor echipe interdisciplinare și interinstitute, stimulând dezbaterile științifice pe subiecte de importanță practică majoră pentru viitorul economiei și societății românești. Este vorba despre implicarea INCE și a institutelor și centrelor din rețeaua acestuia, în calitate de coordonatori, în: Proiect 2 – *Resursele naturale – rezerve strategice. Ce folosim și ce lăsăm generațiilor viitoare*; Proiect 3 – *Securitate și eficiență energetică*; Proiect 5 – *Securitate și siguranță alimentară*; Proiect 6 – *Economie și calitatea vieții*; Proiect 10 – *România – societate bazată pe cunoaștere*.

²² Tematica integrală și transpunerea ei în publicații periodice și neperiodice editate de institut, pe www.ince.ro, link Tezaur.

²³ Idem.

Începând cu anul 2013, INCE și-a asigurat un loc bine apreciat în calendarul internațional al reuniunilor academice, prin conferința sa anuală. Conferința Științifică Internațională a INCE *Cercetarea științifică economică – abordări teoretice, empirice și practice/Economic Scientific Research – Theoretical, Empirical and Practical Approaches* – ESPERA are ca obiectiv prezentarea și evaluarea portofoliului cercetării științifice academice din domeniul științelor economice, destinat argumentării și fundamentării – inclusiv prin bune practici europene și mondiale – a strategiilor de dezvoltare economică și socială a României. Ediția 2018 a Conferinței Internaționale ESPERA *Economia României. Un secol de transformări (1918-2018)*, desfășurată în zilele de 24–25 mai 2018, a fost înscrisă în calendarul evenimentelor aniversare *100 de ani de la Marea Unire*, sub coordonarea Academiei Române. În fiecare an, cele mai bune 100 de comunicări ale edițiilor se publică în edituri de renume internațional²⁴.

Un aspect demn de reținut, în aceeași arie de interes, este organizarea și desfășurarea cercetării doctorale în cadrul institutului. În perioada 1990–2018, pe parcursul a 20 de ani, cei 39 de conducători științifici de doctorat care au activat sau activează în institut au coordonat 450 de doctoranzi, care și-au susținut teza și au dobândit titlul de doctor în economie. Dintre aceștia, o mare parte își desfășoară activitatea ca cercetători în INCE și structurile sale, parcurgând treptele promovării profesionale în grade superioare, potrivit statutului personalului de cercetare.

O amplă activitate publicistică și editorială se desfășoară neîntrerupt din 1990 până în prezent în INCE, având ca obiectiv principal valorificarea prin publicare a rezultatelor cercetărilor economice de înalt nivel academic.

La 1 ianuarie 2019, INCE se plasa în top 3% în *clasamentul mondial al bazei de date internaționale RePEc*, cea mai reprezentativă din domeniul științei economice, situându-se pe locul 224, dintr-un total de 7.718 institute și universități/departamente cu profil economic din lume, o performanță remarcabilă în contextul intensei competiții științifice la nivel mondial, ce contribuie la creșterea prestigiului Academiei Române. Între cele 34 de criterii (indicatori) în funcție de care se construiește indexul general al locului în această ierarhie, la numărul de „Abstract views” și de „Downloads”, ponderate cu numărul de autori, INCE ocupa poziții mult mai avansate pe plan mondial, respectiv locurile 53 și 65. Comparativ cu instituțiile din Uniunea Europeană, același clasament al bazei de date internaționale RePEc plasează INCE pe locul 90 dintr-un total de 2.845 de institute și universități/departamente din domeniul economic. În *topul național RePEc*, INCE (cu 138 de autori cotați) se situează pe locul 2, după Academia de Studii Economice (cu 292 de autori cotați). Calitatea resurselor umane din INCE este relevantă și de faptul că în topul celor mai buni 15 autori români cotați în RePEc, opt sunt cercetători din INCE.

Progresele semnificative în clasamentul internațional al cercetării științifice din domeniul economic sunt rezultatul concertării eforturilor întregii rețele de cercetare a INCE, precum și al preocupării permanente a cercetătorilor din INCE pentru creșterea calității și vizibilității lucrărilor publicate. În privința volumelor editoriale, menționăm că doar în anul 2017 numărul total de cărți publicate (inclusiv capitole din cărți) a fost de 193 (din care 48 în străinătate, 69 în Ed. Academiei Române și 76 la alte edituri din țară). Multe dintre volumele editoriale au fost publicate la edituri de cel mai înalt prestigiu științific, cum sunt Palgrave Macmillan, Springer, Academic Press-Elsevier, cu o distribuție și vizibilitate la scară mondială. De asemenea, este de remarcat că, în perioada 1990–2017, un număr de 38 de cărți având autori din rândurile cercetătorilor INCE au fost onorate cu Premiul Academiei Române.

Un alt palier de acțiune pentru creșterea vizibilității și a prestigiului național și internațional al cercetării științifice economice și al cercetătorilor îl reprezintă consolidarea rolului de partener al INCE în rețelele și parteneriatele naționale și internaționale, care asigură fundamentul unor colaborări științifice viitoare: Asociația Măgurele High-Tech Cluster, constituită în jurul megaproiectului european Eli Nuclear Physics de la Măgurele; Rețeaua United Nations Global Compact din România, organism al Organizației Națiunilor Unite, care urmărește promovarea responsabilității sociale a companiilor și instituțiilor, într-un climat economic și de afaceri sănătos; Asociația Facultăților de Economie din România (AFER), reprezentantul institutului fiind ales în Consiliul academic al Asociației.

²⁴ În anii 2013 și 2014, în *Procedia - Economics and Finance*, Elsevier, indexată Science Direct, SCOPUS și ISI Proceedings, iar pentru ediția 2015, au fost cuprinse în volumul *Economic Dynamics and Sustainable Development – Resources, Factors, Structures and Policies*, Peter Lang International Academic Publishing Group, Frankfurt, 2016, consacrat aniversării Academiei Române la 150 ani de la fondare, indexat EBSCO și transmis spre evaluare în vederea indexării ISI Thomson Proceedings. Lucrările ediției 2016 sunt cuprinse în volumul *Issues and Innovative Trends in Sustainable Growth – Strategy Challenges for Economic and Social Policies*.

În anul 2015, Academia Română a conferit Diploma „Meritul Academic” Institutului Național de Cercetări Economice „Costin C. Kirițescu” pentru 25 ani de activitate fructuoasă și eficientă în domeniul științelor economice și sociale.

3.2. REȚEAUA DE CERCETARE DIN STRUCTURA INCE: INSTITUTE ȘI CENTRE DE CERCETARE

Decretul nr. 10 din 2 ianuarie 1990 menționează că INCE are în componența sa șapte institute, din care șase rezultate din reorganizarea celor existente (unele cu denumiri schimbate), iar unul nou înființat – Institutul de Cercetare a Calității Vieții (ICCV). Pe parcurs, după trecerea institutelor din subordinea Guvernului în subordinea Academiei Române, la inițiativa Prezidiului Academiei, două institute au fost transformate în centre de cercetare cu personalitate juridică și au fost înființate noi centre de cercetare fără personalitate juridică. De asemenea, în cadrul INCE, începând din 1990, funcționează Departamentul de cercetări complexe. În continuare se va prezenta pe scurt activitatea desfășurată de aceste unități de cercetare.

A. Institutul de Economie Națională (IEN), rezultat din reorganizarea Institutului de Economie Socialistă, își trage expertiza din cei 65 de ani de activitate științifică. Pe parcurs, el s-a specializat în cercetări cu caracter fundamental și aplicativ în domeniul economiei naționale, urmărind ca obiectiv primordial dezvoltarea durabilă a economiei României (evaluări, studii, strategii, analize ex-ante și ex-post). Coordonarea activității de cercetare științifică pe întreaga perioadă 1990–2018 a fost asigurată de prof. Gheorghe Zaman, membru corespondent al Academiei Române, în concordanță cu prioritățile programelor de cercetare științifică ale Academiei Române.

În primii ani după evenimentele din decembrie 1989, eforturile de cercetare s-au axat pe fundamentele teoretico-metodologice și practice ale tranziției la economia de piață, care au concentrat diferite opinii în dezbaterile privind dilema terapie de șoc versus cea graduală, prioritățile și obiectivele construcției noului cadru instituțional-legislativ. Una dintre cele mai importante tematici ale cercetării a fost **privatizarea activelor statului**, ca factor determinant al reformelor. IEN a participat la schimburi de idei referitoare la modalitățile de înfăptuire a privatizării, ritmul desfășurării procesului, privatizarea ca scop și/sau mijloc, metode de privatizare, priorități, rolul economic al statului și crearea sectorului privat, restructurări și rețehnologizări. Cercetători din IEN au contribuit la elaborarea unor studii cu caracter aplicativ în ceea ce privește strategiile sectoriale de privatizare și angajamentele postprivatizare, precum și la îmbunătățirea cadrului instituțional și legislativ în acest domeniu.

Având în vedere profilul complex de cercetare al IEN, încă din primii ani ai deceniului 1990, o preocupare devenită constant prioritară a fost legată de **problematica dezvoltării durabile** a României, într-o abordare conceptuală și operațională, prin compatibilizarea pilonilor economic, social și de mediu, pe baza sintezei teoriilor tehnice, antropice și sustenocentriste. Pe parcursul anilor, expertiza dobândită a favorizat, pe lângă publicarea studiilor realizate, participarea IEN la elaborarea, revizuirea și actualizarea strategiilor de dezvoltare durabilă a României (1999, 2004, 2008, 2017–2018). **Aspectele sociale** ale tranziției, privite prin prisma reformelor economice, au constituit un domeniu predilect al cercetătorilor din IEN în această perioadă, în care au fost aprofundate mecanismele cererii și ofertei pe piața muncii, șomajul și inflația, relațiile industriale, sistemele de salarizare. Pornind de la elaborarea de studii referitoare la indicii dezvoltării umane și pragul sărăciei în România, în cadrul colaborării cu PNUD, au fost elaborate o serie de metodologii vizând salariul minim, distribuția veniturilor, fiscalitatea și alte măsuri de politică socială.

Dintre cele mai reprezentative lucrări publicate de cercetători din IEN în perioada 1990–1999 pe problematica menționată amintim: Grigorescu C., Ștefan M. (coord.), *Dezvoltarea și specializarea serviciilor. Studii pe exemplul unor țări dezvoltate cu economie de piață*, Ed. Academiei Române, 1992 (premiul „Virgil Madgearu”); Cămășoiu C. (coord.), *Economia și sfidarea naturii: alternative ale dezvoltării durabile în România*, Ed. Economică, 1994; Georgescu G. (coord.), *Reforma economică și dezvoltarea durabilă*, Ed. Economică, 1995; Zaman Gh., Bratu I., *Restructurarea societăților comerciale*, Ed. Tribuna Economică, 1996; Zaman Gh., *Les dilemmes de la privatisation*, Romanian Economic Research Observer, CEID, Bucharest, 1997; Pavelescu F.M., *Progresul tehnologic și ocuparea forței de muncă*, Ed. IRLI, 1997; Zaman Gh., Ciutacu C., Vâlceanu G., *Blocaje în economia de tranziție a României. Forme de manifestare, cauze, efecte, mecanisme și*

soluții, Ed. Tehnică, 1997; Perț S., *Evaluarea capitalului uman. Coordonate strategice ale evoluției pieței muncii în România*, Ed. IRLI, 1997; Wagner P., Chircă C., Zamfir C., Molnar M., Pîrciog S. (coord.), *Metode și tehnici de evaluare a sărăciei*, Proiectul PNUD de prevenire și combatere a sărăciei, Ed. Expert, 1998; Ionete C., Dinculescu V., Zaman Gh., Molnar M., Zamfir E., Chircă C. (coord.), *Raportul național al dezvoltării umane – România 1999*, Ed. Expert (ediție bilingvă), 1999.

O preocupare majoră a IEN încă din anii '90, devenită o constantă a tematicii de cercetare după anul 2000, a reprezentat-o **problematika pregătirii aderării României la Uniunea Europeană**, ținând seama și de efectele Acordului european de asociere și ale Acordului interimar privind comerțul intrat în vigoare în 1993, care a contribuit la reorientarea treptată a schimburilor comerciale ale României prevalent către țările UE. În acest context, unele proiecte de cercetare din IEN au abordat aspecte teoretico-metodologice și practice ale beneficiilor și costurilor aderării, în termeni calitativi și cantitativi, precum și distribuirea echitabilă a acestora. Totodată, cercetători din IEN au contribuit la dezbaterile și elaborarea Strategiei naționale de pregătire a aderării României la Uniunea Europeană (Snagov, 1995) și a Strategiei naționale de dezvoltare a României pe termen mediu (2000), document de angajare a începerii negocierii dosarelor de aderare la UE. **Aderarea României la UE la 1 ianuarie 2007** a impulsionează cercetările din IEN către studierea efectelor integrării economiei românești și adaptării la rigorile pieței unice, precum și a modalităților de implementare și transpunere a mecanismelor instituționale și juridice europene, realizându-se o serie de studii privind politicile comerciale și evoluțiile structurale ale exportului, inovarea și competitivitatea în context european, proprietatea intelectuală, piața muncii și ocuparea, fenomenul migrației forței de muncă și evoluțiile demografice, economia CDI și sistemele de finanțare a acestora pe bază de competiție, în contextul integrării României în *aria europeană a cercetării*. **Printre lucrările reprezentative** publicate de cercetători din IEN în perioada preaderării și primii ani postaderare se pot menționa: Ciutacu C., *Piața muncii*, Ed. Expert, 2001; Chivu L., Ciutacu C., Ioan-Franc V., *Agricultura între restricțiile comerciale globale și politicile comerciale*, Ed. Expert, 2003; Vasile V., Zaman Gh., *Migrația forței de muncă și dezvoltarea durabilă: abordări teoretico-metodologice, sisteme de indicatori și modele de analiză*, Ed. Expert, 2005; Sandu S., Zaman Gh. et al., *Întreprinderi mici și mijlocii în România – inovare și competitivitate în context european*, Ed. Expert, 2005; Zaman Gh., Vasile V. et al., *Evoluții structurale ale exportului în România*, vol. I, II și III, Ed. Expert, 2003, 2004, 2005; Pavelescu F.M. (coord.), Zaman Gh., Ciutacu C., Chivu L., *Evaluări ale gradului de pregătire a firmelor românești în vederea integrării în Uniunea Europeană*, Ed. Expert, 2007; Zaman Gh., *Strategic milestones of Romania's integration to the European Union process efficiency*, AGER, 2007; Ciutacu C., Chivu L., *Calitatea muncii și a ocupării forței de muncă în România*, Ed. Expert, 2008; Zaman Gh., Vasile V. et al., *Contribuția economică a industriilor bazate pe copyright în România*, ICCRO, 2008; Grigorescu C., *Evoluții macroeconomice, demografice și reforma pensiilor*, Ed. Expert, 2009.

În perioada postaderare, IEN a acordat o atenție deosebită **procesului de integrare a României în UE**, coroborat cu suprapunerea efectelor generate de criza financiară declanșată la nivel global în 2008. Rezultatele cercetărilor au evidențiat dificultatea separării acestor efecte, precum și necesitatea creșterii rezilienței economice a României la șocurile externe, inclusiv prin activarea potențialului de dezvoltare endogenă la nivel regional. În același timp, cercetători din IEN au elaborat studii vizând identificarea factorilor de creștere a gradului de absorbție a fondurilor europene alocate României în exercițiul 2007–2013, prelungit până în 2016, înaintând, prin participarea la POAT, o serie de propuneri și recomandări privind înlăturarea unor obstacole și dificultăți în accesarea fondurilor și derularea proiectelor. Ca rezultat al unui demers unic în România, precum și al unor îndelungate investigații și cercetări retrospective, în IEN au fost reconstituite serii statistice seculare ale indicatorilor macroeconomici, care au fost utilizate în majoritatea studiilor dedicate aniversării Centenarului Marii Uniri din cadrul volumelor editate sub egida Academiei Române. În perioada 2015–2017, cercetători din IEN au fost implicați în realizarea proiectului prioritar al Academiei Române privind **Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 de ani**, respectiv la Proiectul 2 – *Resursele naturale* și la Proiectul 6 – *Economia și calitatea vieții*. În plus, directorul IEN a fost cooptat în colectivul de coordonare a Proiectului 1 – *Școala și educația*, a Proiectului 2 – *Resursele naturale*, a Proiectului 3 – *Securitatea și eficiența energetică*, a Proiectului 4 – *Siguranța informatică* și a Proiectului 5 – *Securitate și siguranță alimentară*. **Dintre cele mai reprezentative lucrări** publicate în perioada 2010–2017 sunt de menționat: Pisciă S., Vasile V., Voineagu V., *Piața muncii între formal și informal*, Ed. Expert, 2012 (premiul „Petre S. Aurelian” al Academiei Române); Axenciuc V., *Produsul intern brut al României 1862–2000, Serii statistice seculare și argumente metodologice*, vol. I și II, 2012, Ed. Economică; Zaman Gh., Georgescu G.(coord.), Goschin Z., Antonescu D.,

Popa F., *Dezvoltarea economică endogenă la nivel regional. Cazul României*, Ed. Expert, 2015 (premiul „Petre S. Aurelian” al Academiei Române); *Strategia dezvoltării României în următoarele două decenii*, vol. I, vol. II și vol. III, 2015, 2016, 2017, Ed. Academiei Române, Proiectul 2: *Resursele naturale – Deșeurile, materiale reciclabile* (Platon V., Constantinescu A.), Proiectul 6: *Economia și calitatea vieții* (Zaman Gh., Vasile V., Georgescu G., Pavelescu F.M., Sandu S.); Vasile V., Zaman Gh. et al., *Caring and Sharing: The Cultural Heritage Environmental as an Agent for Change*, 2016, Seria Springer Proceedings Books; Vasile V. (coord.), Zaman Gh., Boboc C., Surugiu M.R., Mazilescu R., Cristea A., *Studiu asupra victimizării în România, bazat pe ancheta tematică națională*, Ed. Pro Universitaria, 2017; Zaman Gh., Vasile V. et al., *The People’s Verdict, Alba-Iulia 1st December 1918*, Eurothentica, COS-TUR, 2017; Axenciuc V., Georgescu G., *Romania’s Gross Domestic Product and National Income, 1862–2010*, Ed. Academiei Române, 2017.

În anul 2004, Președinția României a conferit IEN, cu ocazia împlinirii a 50 de ani de existență, ordinul **Meritul Cultural în grad de Comandor**, în semn de apreciere a întregii activități și a contribuției la asigurarea bazei științifice a programelor de dezvoltare a României. IEN editează *Revista română de economie/Romanian Journal of Economics*, vector de promovare și diseminare în spațiul științific internațional a rezultatelor cercetării.

B. Institutul de Economie Mondială, continuator al școlii românești de cercetare a conjuncturii piețelor internaționale, își exercită expertiza prin cercetare academică asupra tendințelor și provocărilor din economia mondială și europeană cu impact asupra României, cu scopul de a contribui la fundamentarea strategiilor și politicilor publice și la orientarea mediului de afaceri, din perspectiva: integrării europene; problemelor globale; economiei statelor dezvoltate și emergente; conjuncturii pieței europene și a concurenței; viziunilor prospective asupra evoluțiilor socioeconomice regionale și globale și a strategiilor sectoriale. La împlinirea a 50 de ani de la fondare, IEM a fost distins cu *Meritul Academic*.

Misiunea IEM constă în cercetarea privind tendințele și provocările din economia mondială și europeană cu impact asupra României, cu scopul de a contribui la fundamentarea strategiilor și politicilor publice și la orientarea mediului de afaceri.

Principalele categorii de activități desfășurate de IEM sunt următoarele: a) **cercetare**: studii de conjunctură ale principalelor economii, cu relevanță și impact asupra creșterii economice globale, studii de piață internațională, monitorizare, evaluare, analiză comparativă, prognoză, perspective, sondaje de opinie, studii de caz; studierea modificărilor structurale din economia mondială cu impact asupra României; b) **informare**: prin publicații periodice proprii, IEM oferă informare periodică factorilor de decizie din România pentru semnalarea principalelor evenimente și evoluții care se înregistrează pe piețele internaționale de mărfuri și valori, precum și despre modificările structurale din economia mondială care influențează ordinea globală și, implicit, România; c) **consultanță**: activitate bazată pe expertiza acumulată pe bază de cercetare, direcționată către factori de decizie, companii și cercuri academice.

Cercetările care au avut loc sub egida IEM au fost desfășurate în cadrul programelor prioritare stabilite la nivel academic pentru sprijinirea etapelor prin care economia României a trecut: trecerea de la economia planificată la cea de piață, negocierea și încheierea acordurilor de asociere a țării la CEE (actuala UE) și AELS; procesul de convergență a țării pentru aderarea ca membru cu drepturi depline. Practic, parcursul științific al IEM reflectă pașii importanți pe care România i-a făcut în direcția continuării parcursului său european.

Odată cu stabilirea parcursului european al României, IEM, prin specialiștii săi de prestigiu, a coordonat și a elaborat proiecte de cercetare cu scopul de a oferi sprijinul decidenților cu privire la diagnoza stadiului de pregătire instituțională și economică pentru adoptarea euro atât în România, cât și în celelalte state candidate. Experți ai IEM au fost desemnați pentru a face parte din Comisia Națională de trecere la euro în mai 2018, comisie înființată de către Guvernul României pentru sprijinirea acestui proces, știut fiind faptul că România este țară membră a UE cu derogare de la moneda unică euro.

Printre cercetările de referință asumate de IEM se remarcă: *Strategii de dezvoltare posibile pentru economia României, prin prisma modelelor macroeconomice existente în IEM din programul Evaluarea stării economiei naționale. Probleme ale integrării României la UE. Cerințe și evaluări* (ESEN-2), coord. prof. dr. Constantin Ciupagea; *Economia României și sistemul euro*, program prioritar din planul anual al Academiei Române desfășurat anual în perioada 2003–2013, coord. acad. Mugur C. Isărescu, cu studii precum: *Uniunea Europeană și euro în contextul extinderii la 25–27 de membri*, *Stadiul pregătirii extinderii zonei euro*, *Extinderea zonei euro către țările central și est-europene*, *Pregătirea României pentru aderarea la zona euro: politici, măsuri, termene potențiale*, *Criza datoriilor suverane și reforma tratatelor europene. Impactul*

acestora asupra monedei euro și a țărilor est-europene; Noile condiții de integrare europeană și de globalizare. Convergență reală și nominală; Domeniul strategic 6.5 din Planul anual de cercetare în perioada 2014–2018, coord. acad. Mugur C. Isărescu, Napoleon Pop, Simona Moagăr Poladian, cu studii precum: *Foaia de parcurs pentru adoptarea monedei unice europene din perspectiva strategiilor statelor membre ale UE și adecvarea lor la condițiile actuale, Evaluarea proceselor globalizării. Impactul acestora asupra României ca stat membru al Uniunii Europene; Tendințe definitorii în economia mondială și raportul de forțe dintre marile puteri; Provocări ale politicilor sociale și economice în țările Europei Centrale și de Est.*

De asemenea, IEM a participat la proiectele naționale: *Noile condiții de integrare europeană și de globalizare. Convergență reală și nominală* (studiu multianual 2016, 2017, 2018), coord. acad. M.C. Isărescu, N. Pop, S. Moagăr Poladian; *Evaluarea stării economiei naționale – ESEN (2005–2006), Creștere reală, creștere potențială. Căi de reducere a decalajelor dintre România și țările membre ale UE – program fundamental al Academiei Române, Economia României și sistemul euro – program prioritar al Academiei Române*, coord. acad. M.C. Isărescu; *Procesul de integrare a României în economia europeană. Dimensiuni istorice și contemporane. Analiza economico-istorică a procesului de integrare a României și optimizarea politicilor de integrare* (CNCSIS 2006), coord. S. Moagăr Poladian, precum și la proiectele competitive internaționale: *Research Infrastructures: Foresight and Impact RIFI* (FP7, 2009–2011); *Agri-Food Projections for EU Member States* (2011); *Cooperări bilaterale România-China. Dialog și schimb de experiență privind politicile energiei regenerabile, identificarea oportunităților de cooperare China-România* (UEFISCDI, PN II); *Opportunities and Challenges of Belt and Road Initiative: Perspective from China and Central and Eastern European Countries* (2016), coord. V. Câmpeanu.

Publicației *Revista de economie mondială* prin care se diseminează rezultatele studiilor efectuate în cadrul programelor de cercetare asumate de institut i se adaugă o **activitate editorială importantă**, remarcându-se volumele: *Analiza interdependențelor dintre dezvoltarea durabilă a României și a țărilor membre ale UE*, V. Câmpeanu, Ed. Expert, 2008; *Decizia de politică monetară – între fascinația teoriei și inefabilul instituției*, N. Pop, Ed. Expert, 2011; *Impactul rețelelor globale de producție asupra comerțului internațional – oportunități pentru România*, A. Ghibuțiu (coord.), Ed. ASE, 2015; *România și fenomenele majore în economia europeană și globală*, S. Moagăr Poladian, N. Pop, vol. 1 și 2, Ed. Universitară, 2016.

C. Institutul de Prognoză Economică (IPE). În anul 1990, sub denumirea actuală, institutul a devenit parte componentă a sistemului de cercetare al Academiei Române, funcționând în cadrul INCE.

Ultimul deceniu al secolului trecut a fost etapa afirmării IPE pe plan național, prin elaborarea în principal a unor modele de analiză și prognoză privind tranziția spre economia de piață în România. Cercetătorii din institut (în calitate de coordonatori, parteneri sau participanți) au contribuit la elaborarea studiilor de cercetare privind tranziția în cadrul unor proiecte naționale (cinci granturi ale Academiei Române) și internaționale (nouă proiecte ale UE, ACE-PHARE, trei Fellowship, șase Research și două proiecte UNDP). Totodată, au fost inițiate colaborări pe linia cercetării academice cu universități și institute din străinătate, precum și cu o serie de organisme internaționale. Printre lucrările publicate pe tema tranziției menționăm: Albu L.L., *Strain and inflation-unemployment relationship in transitional economies: a theoretical and empirical investigation (monograph)*, University of Leicester, Centre for European Economic Studies, 1997; Albu L.L., *Tranziția economiei sau tranziția științei economice?*, Ed. Expert, 1998 (premiul Academiei Române); Albu L.L., Pelinescu E., *Sustainability of Public Debt and Budget Deficit*, în: *Economic Transition in Romania – Past, Present and Future* (editori Ruhl C. și Dăianu D.), The World Bank, 2000.

Din anul 1998, institutul, prin reprezentanții și cercetătorii săi, a participat la principalele **programe care au vizat pregătirea României pentru aderarea la Uniunea Europeană**, finanțate prin diverse proiecte naționale de cercetare sau ale UE, Băncii Mondiale, USAID, UNDP, dar și prin proiecte prioritare ale Academiei Române. Printre acestea menționăm: *Programul național de aderare a României la UE*, Guvernul României, 1998; *Strategia economică pe termen mediu a României*, Guvernul României, 2000; Albu L.L., Scutaru C., Pelinescu E., *Inflație–sustenabilitate–integrare, ESEN-2, Integrarea României în Uniunea Europeană*, Academia Română, INCE, CIDE, 2001; Albu L.L. (coord.), *Fundamentarea dezvoltării durabile în economia României în perspectiva pregătirii aderării la UE*, CERES, INCE, IPE, 2003; Albu L.L. (Principal investigator), *Tax Evasion, Underground Economy and Fiscal Policies in Candidate Countries*, GDN, CERGE-EI, WIIW, WB, 2004; Albu L.L., Bormann A., *Country Reports - Romania*, p. 240–252 (autori: The PEPPER III Report: *Promotion of Employee Participation in Profits and Enterprise Results in the New Member and Candidate Countries of the European Union* (coord. Lowitzsch Jens), Free University of Berlin, Institute for

Eastern European Studies, 2006; Moisă A., Albu L.L. *et al.*, *Impactul liberalizării contului de capital asupra cursului de schimb și a competitivității economiei românești*, EU Project, IER, 2005.

De asemenea, **s-a intensificat colaborarea cu institute de cercetări și universități din străinătate**, în special din UE, dar și din SUA și Rusia, inclusiv prin programele de schimburi interacademice și prin participarea la proiecte comune de cercetare, cum a fost cel coordonat în perioada 2002–2005 de laureatul premiului Nobel pentru economie Lawrence Klein și materializat prin publicarea studiului *Research on the Potential and Mechanisms of Long-Term Economic Growth in Transition Economies* (autori Klein L., Albu L.L. *et al.*), Regional Think Tank Partnership Program, Working Paper Series WP 2–3, Center for Macroeconomic Analysis and Short-Term Forecasting Moscow, Institute for Economic Forecasting Bucharest, Global Insight Eddystone, USAID, Bearing Point, IRIS, January, 2004.

După aderarea României la UE, institutul s-a integrat practic în sistemul de cercetare din UE, permanentizându-se colaborarea cu institute și universități cu profil similar din străinătate, materializarea acestei colaborări concretizându-se prin participarea la proiecte comune de cercetare (două proiecte EU FP7 – *Synergies in Multi-scale Inter-Linkages of Eco-social systems*, SMILE, 2011 (coord. din partea IPE Albu L.L.) și, respectiv, *Financial systems' effects on the Quality of Mental Health Care in Europe*, REFINEMENT, 2013 (coord. Păuna C.); trei proiecte din axa colaborării regionale în UE (coord. Păuna C.) – *Adriatic Danubian Clustering*, EU Project, South East Europe Transnational Cooperation Programme, 2012, Project SEE/X-ClusterPoliSEE, *Smarter Cluster Policies for South East Europe*, 2014 și, respectiv, *DanuBioValNet – Cross-clustering partnership for boosting eco-innovation by developing a joint bio-based value-added network for the Danube Region*, 2017; trei proiecte GDN/CEGE-EI, WIIW (principal investigator: Caraiani P.) – *The Impact of fiscal shocks on Romanian economy and CEE countries*, GDN, 2010, *From Economic Miracle to Crisis: Accounting for output dynamics in PIGS economies*, GDN, 2013 și, respectiv, *A quantitative explanation of the low productivity in South-Eastern European economies: the role of misallocations*, GDN, 2015; două proiecte cu Banca Mondială – *Romania Policy Notes for Growth and Competitiveness. Fiscal and Debt Sustainability and Growth Challenges*, WB, 2011 (autor Albu L.L.) și, respectiv, *Models of Energy Efficiency for Romania*, WB, 2015 (autor Purica I.) etc.).

Alte două proiecte (coordonate din partea IPE de Albu L.L.) finanțate de către UE la care institutul a fost partener s-au derulat în cadrul European Network on Employment and Gender Equality Issues, EGGE, European Commission (publicarea a opt studii în perioada 2010–2012), pe teme privind *Egalitatea dintre sexe*, *Învățarea pe toată durata vieții* și *Integrarea persoanelor cu handicap*, și în cadrul Comisiei Naționale de Prognoză, privind *Îmbunătățirea capacității instituționale, de evaluare și formulare de politici macroeconomice a CNP în domeniul convergenței economice cu UE*, finalizat prin publicarea a două cărți în anul 2012 la Ed. Economică: *Perspectivile pieței muncii din România în contextul Strategiei Europa 2020* și, respectiv, *Creșterea contribuției comerțului exterior la realizarea convergenței reale*.

În IPE s-au derulat două proiecte IDEI (PNCDI), materializate prin publicarea de articole în reviste cotate ISI și a câtorva cărți, cum sunt: *Non-Linear Modelling in Economics – Beyond Standard Economics* (editor Albu L.L.), Addleton Academic, 2012, respectiv *Non-Linear Modeling of the Impact of the Crisis on the Interactions among Financial Markets and Macroeconomic Variables in CEE Countries* (editori Albu L.L. și Caraiani P.), Nova Science, 2016.

În prezent, institutul coordonează, în cadrul domeniului strategic *Cercetări pentru dezvoltarea durabilă a țării* (economic, social, juridic, mediu) inclus în Strategia cercetării științifice în Academia Română 2014–2020 și în Planul de cercetare al INCE, direcția prioritară *Dezvoltarea și perfecționarea instrumentelor de prognoză economică și socială. Modele, scenarii, analize numerice și calitative*. În această calitate, institutul a coordonat capitolul *Economia și calitatea vieții* din cadrul *Strategiei de dezvoltare a României în următorii 20 de ani*.

IPE, ca entitate sau prin cercetătorii săi, este **membru într-o serie de importante organizații naționale și internaționale**: Global Labor Organisation (GLO), ca hub pentru România; Academia Europeae (The Academy of Europe); Asociația Națională a Clusterelor din România (CLUSTERO); Consiliul Național Român din cadrul Consiliului Mondial al Energiei (CNR–CME); Centrul Român de Productivitate (CRP); EcoMod; EGGE etc.

Printre contribuțiile semnificative ale IPE la dezvoltarea științei economice, în domeniul specific al modelării și prognozei economice, se pot menționa: modele de estimare a dimensiunii economiei informale și a evaziunii fiscale; model al componentelor principale pentru economia României – latura producției și,

respectiv, cea a cheltuielilor; modele de estimare a modificării structurii economiei pe termen lung și foarte lung; macromodel trimestrial al economiei românești; modele ale sustenabilității datoriei publice; modele non-liniare aplicate în economie; modelarea impactului agregatelor monetare asupra dinamicii variabilelor macroeconomice; utilizarea filtrelor de tip *wavelets* în studiul corelațiilor dintre masa monetară și producție, respectiv dintre masa monetară și rata dobânzii; modelarea impactului șocurilor fiscale și/sau monetare din zona euro asupra economiei României; indice compozit de estimare a impactului comerțului exterior asupra convergenței reale – aplicații pe cazul României; model de estimare a ratei naturale a șomajului pentru țările din UE; modele de estimare a corelației dintre piața financiară și variabilele macroeconomice; tipologia convergenței în UE și modele ale convergenței reale (convergența/divergența între grupe de state și convergența/divergența regională în interiorul statelor).

Pentru valorificarea rezultatelor cercetării și diseminarea pe plan internațional a acestora, începând din anul 2000, institutul publică revista trimestrială *Romanian Journal of Economic Forecasting*, care în 2007 a devenit prima revistă din România pe domeniul economic indexată ISI și Scopus. Totodată, din anul 2000, institutul și revista sa sunt înregistrate la RePEc (cea mai largă bază de date bibliografice din domeniul economic), iar sistemul de evaluare a cercetării aplicat în IPE este unul similar normelor din UE (număr de proiecte internaționale, articole și cărți publicate în reviste cotate în baze internaționale, citări, comunicări la conferințe internaționale etc.).

D. Institutul de Economie Agrară (IEA). În conformitate cu statutul său, misiunea Institutului de Economie Agrară este definită prin următoarele **trei obiective**: producerea și difuzarea de cunoștințe științifice de economie agrară, în contextul conectării la problematica agricolă și rurală românească și europeană; realizarea de cercetări fundamentale și aplicative în domeniile economie agrară, economie agroalimentară, economie și sociologie rurală, politici agricole; fundamentarea strategiilor și programelor de dezvoltare a agriculturii și a spațiului rural, în funcție de provocările complexe ale contextului socioeconomic contemporan.

În perioada 1990–1999, încă de la înființarea institutului, cercetătorii din IEA au participat la proiectele prioritare și fundamentale ale Academiei Române. Sunt de reținut contribuțiile acestora, coordonate de D. Dumitru, la *Schița privind strategia îmfăptuirii economiei de piață în România* (1990) și la *Strategia națională de pregătire a aderării României la Uniunea Europeană* (1995).

Din perspectivă instituțională și **pentru pregătirea aderării României la Uniunea Europeană**, cercetătorii din IEA au avut o participare consistentă la proiectul PHARE *EU Enlargement and Policy Reform* (1998–2000), prin care s-a pregătit introducerea acquis-ului comunitar în domeniul agricol, atât în ce privește legislația, cât și mecanismele de implementare a politicilor specifice fiecărui subdomeniu al politicii agricole comune (plăți directe, piețe agricole, dezvoltare rurală). Tot prin programul PHARE a fost finanțată o lucrare amplă care a analizat spațiul rural pe baza unui set cuprinzător și relevant de criterii și indicatori, realizând o primă diagnoză a spațiului rural, care a stat la baza formulării politicilor de dezvoltare rurală: *Cartea verde a dezvoltării rurale în România* (1998). Cu referire strictă la proiectele de cercetare atribuite competitiv, această perioadă a însemnat și conectarea la centrele de cercetare recunoscute în Europa, prin participarea la proiectul PHARE *ACE Agricultural price policies under transition to market* (1994–1998, responsabil D. Gavrilescu).

În perioada 2000–2009, activitatea de cercetare a IEA s-a desfășurat în principal în cadrul capitolului *Agricultură și dezvoltare rurală* al programului prioritar ale Academiei Române ESEN-2 (*Evaluarea stării economiei naționale*), fiind concretizată prin proiecte de cercetare care au tratat problematica convergenței multicriteriale cu UE, prioritățile politicilor rurale românești, politicile agricole din perspectiva aderării la UE și analiza impactului politicilor agricole din România. Din punct de vedere teoretic, **una dintre cele mai importante realizări** ale acestei perioade o reprezintă *Tratatul de economia agriculturii* (coord. C. Alexandri, I. Davidovici, D. Gavrilescu, Ed. Expert, 2003). Anii 2000 au fost unii favorabili IEA în ce privește proiectele de cercetare finanțate din fonduri naționale, printre acestea numărându-se două finanțate prin granturi CNCIS, *Evaluarea impactului politicii agricole comune asupra ofertei, consumului și comerțului agricol românesc prin prisma modelului european de simulare ESIM* (2004–2006, responsabil C. Alexandri), pe baza căruia s-a publicat și volumul *Integrarea europeană a piețelor agricole românești* (coord. C. Alexandri, Ed. Terra Nostra, 2006) și *Modele și metode complexe de cercetare în dezvoltarea rurală durabilă a României* (2006–2008, responsabil C. Gavrilescu), care a avut ca rezultat volumul *Managementul economic și ecologic al resurselor de sol* (coord. C. Gavrilescu, Ed. Academiei Române, 2010).

Ca urmare a succesului la competițiile europene din cadrul FP6, IEA a fost partener în două astfel de proiecte: AGMEMOD, *Agricultural Sector in the Member States and EU: Econometric modelling for*

projections and analysis of policies an agriculture, forestry and the environment (2006–2008, responsabil C. Gavrilesu) și MICROCON, *Provision of Public Goods through Agriculture in the European Union. A Micro Level Analysis of Violent Conflict* (2007–2011, responsabil M. Rusu).

În perioada 2010–2018, lucrările de cercetare realizate în IEA s-au înscris în temele aprobate prin Planul de cercetare al INCE, elaborat în conformitate cu domeniile strategice și direcțiile prioritare incluse în *Strategia cercetării științifice a Academiei Române 2014–2020*, în cadrul *Domeniului strategic 6. Cercetări pentru dezvoltarea durabilă a țării (economic, social, juridic, mediu)*, subsumate în principal *Direcției prioritare 6.8. Criterii economice și sociale ale regionalizării și dezvoltării locale în România*. Tematica cercetărilor IEA include abordări regionale și locale ale filierelor agroalimentare, modele teritoriale ale dezvoltării rurale durabile, analiza criteriilor de competitivitate și a direcțiilor de dezvoltare durabilă în exploatațiile agricole. **O realizare importantă** din prima parte a acestei perioade o constituie volumul *Alternativele economiei rurale a României: dezvoltarea agriculturii sau insecuritate alimentară și deșertificare* (coord. P.I. Otiman, Ed. Academiei Române, 2011), pe când volumul *Agricultura și spațiul rural: evaluări la 10 ani de la aderare* (coord. C. Alexandri, Ed. Academiei Române, 2017) reprezintă una dintre realizările ultimilor ani.

Una din cele mai importante contribuții ale IEA la fundamentarea strategiilor sectorului agricol a constituit-o implicarea cercetătorilor, în perioada 2010–2012, în organizarea dezbaterilor Comisiei prezidențiale pentru politici de dezvoltare a agriculturii, inclusiv în redactarea documentului final rezultat în urma acestor dezbateri, *Cadrul național strategic pentru dezvoltarea durabilă a sectorului agroalimentar și a spațiului rural în perioada 2014–2020–2030. Cadrul național strategic rural* (coord. V. Steriu și P.I. Otiman, Ed. Academiei Române, 2013). Pe parcursul anilor 2015–2016, în IEA a fost organizată activitatea *Proiectului 5 – Securitate și siguranță alimentară* (coord. C. Hera) din cadrul *Strategiei de dezvoltare a României în următorii 20 de ani*. Rezultatele acestui proiect au fost publicate în cele patru volume apărute la Ed. Academiei Române din 2015 până în 2017.

Interesul constant al IEA pentru **problematica securității alimentare** a fost confirmat prin participarea în cadrul unui consorțiu internațional la un proiect FP7 dedicat acestei probleme globale, *FOODSECURE Exploring the future of global food and nutrition security* (2012–2017, responsabil C. Alexandri). Alte participări la proiectele europene de cercetare din cadrul FP7 le reprezintă proiectul *COMPETE International comparisons of product supply chains in the agro-food sectors: determinants of their competitiveness and performance on EU and international markets* (2012–2015, responsabil D.M. Voicilas), în care a fost evaluată funcționarea filierelor agroalimentare europene, și proiectul *SIRIUS Sustainable irrigation water management and river-basin governance: implementing user-driven services* (2010–2013, responsabil V. Florian), care a constat în dezvoltarea capacității de oferire de servicii GMES pentru comunitatea utilizatorilor de apă pentru irigații.

În prezent, IEA este partener în trei proiecte H2020, respectiv *PERCEIVE Perception and evaluation of Regional and Cohesion Policies by Europeans and Identification with the Values of Europe* (2016–2019, responsabil M. Tudor), *SURE-FARM Towards SUSTainable and RESilient EU FARMing systems* (2017–2021, responsabil C. Gavrilesu) și *LIFT Low-Input Farming and Territories – Integrating knowledge for improving ecosystem based farming* (2018–2022, responsabil M. Rusu).

E. Institutul de Cercetare a Calității Vieții (ICCV) este înființat în ianuarie 1990, cu scopul de a acoperi arii de cercetare de interes special pentru România, în contextul tranziției politice, economice și sociale de după 1989. Calitatea vieții și politicile sociale au fost definite încă de la înființare ca domenii prioritare în activitatea institutului. Misiunea institutului constă în realizarea de cercetări științifice fundamentale și avansate, precum și activități conexe (difuzarea rezultatelor cercetărilor efectuate prin publicații, consultanță, sesiuni științifice etc.) în următoarele domenii: calitatea vieții, politici sociale, sărăcia și politicile antisărăcie, dezvoltare socială proiectată și inovație socială, valori și capital social, standard de viață, migrație internațională, situația socioeconomică a populației de romi, economie socială, contribuind prin aceasta la dezvoltarea cunoașterii și la influențarea în sens pozitiv a evoluției societății românești.

Calitatea vieții este un program de cercetare multianual, care are scopul de a oferi o imagine globală asupra calității vieții în România, pe bază de indicatori, date statistice și de cercetare, de tip cantitativ și calitativ. Sunt explorate diferitele sfere ale vieții sociale: venituri și standard de viață, sănătate, ocupare, educație, familie, locuire, bunăstare subiectivă, servicii publice și servicii sociale. Programul utilizează îndeosebi date de cercetare proprii, colectate la nivel național (cercetarea *Diagnoza calității vieții*), la care se adaugă și date provenite din cercetări internaționale. Rezultatele acestor cercetări au avut o largă diseminare,

printre **lucrările reprezentative putând fi remarcate:** Mărginean I., Bălașa A. (coord.) *Calitatea vieții în România*, ediție revăzută și adăugită, Ed. Expert, 2005; Mărginean I. (coord.), *First European Quality of Life Survey: Quality of Life in Bulgaria and Romania*, Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities, 2006; Mărginean I., Precupețu I. (coord.), *Calitatea vieții și dezvoltarea durabilă. Politici de întărire a coeziunii sociale*, Ed. Expert, 2008; Zamfir E., Precupețu I. (coord.), *Calitatea vieții: un proiect pentru România*, Ed. Academiei, 2018.

Programul **Politici sociale** a fost lansat, împreună cu cel al calității vieții, încă din primele zile după înființarea ICCV în 1990, având drept componente: 1. Regândirea politicii sociale a României în contextul Uniunii Europene; 2. Analiza comparativă a politicilor sociale în țările în tranziție și în Uniunea Europeană; 3. Proiectarea, evaluarea și finanțarea politicilor sociale; 4. Dezvoltarea politicilor sociale sectoriale: asigurări sociale, asistență socială, politici educaționale și de sănătate; 5. Identificarea grupurilor sociale în situații de risc și dezvoltarea politicilor sociale pentru copii, tineri, persoane în vârstă, sărăcie, excluziune socială, romi, victime ale delincvenței. **Între lucrările reprezentative în acest domeniu se numără:** Zamfir C. (coord.), *Liniamente ale politicii de protecție socială pentru România anilor '90*, ICCV, 1992; Mărginean I., *Politica socială și economia de piață în România*, CIDE, 1993; Zamfir C. (coord.), *Politici sociale în România 1990–1998*, Ed. Expert, 1999; Căce S., *Statul bunăstării: evoluții și tendințe*, Ed. Expert, 2004; Voicu M., *Ce fel de bunăstare își doresc românii? Despre legitimitatea politicilor sociale în România*, Ed. Expert, 2005; Preoteasa A.M., *Multiple facets of precarious work in Romania. Fațetele muncii precare în România*, Ed. Pro Universitaria, 2018.

Sărăcia și politicile antisărăcie au reprezentat un domeniu de studiu prioritar pentru ICCV. Primele evaluări ale stării de sărăcie în România au fost realizate de către ICCV în perioada 1990–1994. ICCV a elaborat metodologia *coșului de consum* în evaluarea sărăciei. De asemenea, institutul a realizat analize ale stării de sărăcie a unor grupuri sociale cu risc ridicat (romi, copii, vârstnici, șomeri) și a adus contribuții importante la elaborarea documentelor de politici publice privind sărăcia și incluziunea socială. Rezultatele acestor cercetări din perioada menționată au fost publicate în volumul *Dimensiuni ale sărăciei*, Ed. Expert, 1995, coordonat de directorul ICCV, Cătălin Zamfir, membru corespondent al Academiei Române.

Institutul a fost permanent preocupat de înțelegerea noului model de societate cristalizat după 1990. Astfel, analiza **tranziției și dezvoltarea/schimbarea socială proiectată** au devenit domenii de cercetare majore pentru ICCV. Pe de o parte, studiile ICCV au contribuit la conturarea unei noi viziuni asupra funcțiilor sociale ale statului, iar după anii 2000, centrul preocupărilor a fost constituit de evaluarea rezultatului programului tranziției, starea societății românești, diagnoza crizei cu care ea se confrunta și a direcțiilor posibile de depășire a crizei. Pe de altă parte, studiile s-au cristalizat într-o paradigmă și metodologie a **dezvoltării/schimbării sociale proiectate**, incluzând: diagnoza problemelor sociale; inovație socială; strategie/plan; program/proiect; implementare; studii de impact; monitorizare; evaluare. **Rezultatele cercetărilor au fost publicate, ca lucrări reprezentative putând fi menționate:** Berevoiescu I., Stănculescu M. et al., *Fetele schimbării. Românii și provocările tranziției*, Ed. Nemira, 1999; Zamfir C., *O analiză critică a tranziției. Ce va fi „după”?* Ed. Polirom, 2004; Zamfir, C., Stănescu S. (coord.), *Enciclopedia dezvoltării sociale*, Ed. Polirom, 2007; Stănescu I., *Puterea politică în România. De la comunism la noul capitalism*, Ed. Pro Universitaria, 2014.

Programul **Capital social și simbolic. Studiul valorilor sociale** investighează nivelurile și structurile capitalului social și simbolic în societatea românească, punând în evidență, prin utilizarea analizei comparative, legăturile cu dezvoltarea societății și sugerând politici de dezvoltare. O importantă direcție de cercetare subsumată acestei teme (inițiată în 1993) o reprezintă studiul valorilor sociale și al schimbării acestora în contextul pseudomodernității românești. În perioada 2011–2017, echipa de cercetare a ICCV a utilizat migrația internațională ca experiment natural pentru a observa modul în care valorile se schimbă la contactul direct sau mediat cu alte culturi. Temele de studiu au fost: schimbarea migranților, migrația de revenire, schimbarea celor care nu migrează, ce survine ca efect al remitențelor sociale. Concluziile au indicat faptul că migranții se schimbă și schimbă, la rândul lor, societățile pe care le conectează. **Câteva lucrări reprezentative în care au fost publicate rezultatele acestor cercetări:** Voicu B., Voicu M. (coord.), *Valori ale românilor: 1993–2006. O perspectivă*, Ed. Institutul European, 2007; Voicu M., *Valori sociale ale tranziției postcomuniste*, Ed. Lumen, 2010.

Programul **Standard de viață, venituri și consum** realizează analiza standardului de viață al populației din România în profil comparativ, evaluarea minimului de trai după metoda proprie ICCV, a premiselor securității alimentare din România, precum și analiza impactului anumitor politici social-economice asupra

veniturilor populației, a consumului de bunuri și servicii și a condițiilor de structurare a diferitelor modele de consum. **Între lucrările reprezentative se numără:** Stanciu M., *Metode de cercetare a modelelor de consum*, CIDE, 2006; Stanciu M. (coord.), *Dimensiunea ecologică a consumului de bunuri și servicii*, ICCV, 2008; Mihăilescu A., *Minimul de trai. Instrument în politicile sociale*, Ed. Academiei Române, 2014.

Institutul de Cercetare a Calității Vieții a dezvoltat o serie de proiecte dedicate cercetării **economiei sociale**, cu scopul înțelegerii evoluției acesteia după 1990 și a rolului pe care îl poate avea în dezvoltarea socială. Obiectivele programului sunt: 1. crearea unei imagini cât mai complete asupra economiei sociale, precum și a diferitelor componente: activitatea economică și cea socială; 2. identificarea cererii și ofertei de economie socială, de antreprenariat social; 3. evaluarea impactului economiei sociale asupra incluziunii sociale, în special a grupurilor vulnerabile, și a dezvoltării locale; 4. identificarea entităților de economie socială care pot contribui la creșterea accesului grupurilor vulnerabile pe piața muncii. Rezultatele acestor cercetări au fost publicate în volume editoriale, ca **lucrări reprezentative putând fi remarcate:** Cace S., Arpinte D., Scoican A. (coord.), *Economia socială în România. Două profiluri regionale*, Ed. Expert, 2010; Stănescu S., Cace S. (coord.), *Un alt fel de ocupare: Cererea de economie socială în regiunile de dezvoltare București-Ilfov și Sud-est*, Ed. Expert, 2011; Stănescu S., Cace S., Alexandrescu F. (editori), *Demand and supply of social economy – two development regions of Romania*, Ed. Pro Universitaria, 2013.

ICCV editează revista *Calitatea vieții*, fondată în anul 1990, fiind unica revistă din Europa Centrală și de Est dedicată calității vieții și politicilor sociale. Având patru apariții pe an, revista se adresează cercetătorilor, profesorilor, studenților în științele sociale, precum și decidenților în domeniul politicilor sociale. Mai nou, pe site-ul ICCV este publicată revista on-line *Inovație socială*, cu o vizibilitate de aproape 20.000 de vizitatori.

ICCV publică rapoarte periodice privind starea societății românești și dimensiunile sărăciei în România, comensurate printr-un model propriu.

F. Centrul de Economia Industriei și Serviciilor (CEIS) realizează cercetări cu caracter fundamental și aplicativ în cadrul programelor naționale și internaționale ale căror tematici iau în considerare actualii și viitorii vectori ai cercetării economice din țările dezvoltate. Proiectele de cercetare ale centrului sunt centrate pe evaluarea și fundamentarea unor politici și strategii de dezvoltare la nivel de firmă, ramură, regional, național și al pieței unice europene, în următoarele domenii: economia resurselor naturale; politici energetice; strategii și politici în industria prelucrătoare; economia transporturilor; economia mediului înconjurător; politici de protecția mediului; microeconomie; management industrial; dezvoltare regională; economia serviciilor și a societății informaționale.

CEIS a participat la un număr mare de proiecte de cercetare inițiate de Academia Română și INCE, cum sunt: *Evaluarea stării economiei naționale* (ESEN-1, ESEN-2 și ESEN-3), *Economia bazată pe cunoaștere și inovare. Cercetarea, dezvoltarea și inovarea pentru prospectare și integrarea europeană, Cooperare științifică cu Republica Moldova*. În cadrul *Strategiei cercetării științifice în Academia Română, 2014–2020*, cercetătorii CEIS au participat cu proiecte pe teme privind valorificarea eficientă a patrimoniului național de resurse naturale, analiza dinamicii economiei naționale și direcții de îmbunătățire a structurilor economice, în condițiile creșterii competitivității, dezvoltarea și perfecționarea instrumentelor de prognoză economică și socială, cercetări retrospective privind evaluarea experiențelor și a gândirii economico-sociale și politice, dezvoltarea economică și socială a României în perioada 1918–2018. De asemenea, CEIS a participat la programele *Planului național de cercetare-dezvoltare „ORIZONT 2000”* și ale *Planurilor naționale de cercetare-dezvoltare-inovare*, și anume: *RELANSIN, CALIST, INFRAS, MENER, AMTRANS, INVENT, CEEX*, coordonate de Ministerul Cercetării și Inovării și Autoritatea Națională pentru Cercetarea Științifică. CEIS a participat și la *Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 de ani, 2016–2038*, Proiectul 2 – *Resursele naturale ale României*.

În calitate de titular sau de partener la **proiecte internaționale**, CEIS a abordat teme de importanță majoră: *Extending ICT research co-operation between the European Union, Eastern Europe and the Southern Caucasus* (Programul european de cercetare FP7); *Procese de integrare în societatea modernă: Dialectica abordărilor globale și locale; Coordonate ale integrării economice europene ale Republicii Moldova și României*; Programul-cadru 4 (FP4) al Comisiei Europene, proiectul INCO-COPERNICUS, *Condițiile legale și financiare care influențează difuzia inovărilor tehnologice și strategiile de cercetare și dezvoltare în Europa Centrală și de Est*, Programul USAID-United States Agency for International Development, proiectul *Modelarea macroeconomică a schimbărilor climatice*, Programul PHARE al Comisiei Europene, proiectul

Studii privind impactul aderării României la Uniunea Europeană, Programul-cadru 5(FP5) al Uniunii Europene, proiectul *Euro Innovation Manager*.

CEIS s-a remarcat și printr-o **activitate editorială semnificativă**: Iancu A., *Tratat de economie – piață, concurență, monopol*, Ed. Expert, 1992; Iancu A., *Tratat de economie – știința economică și interferențele ei*, Ed. Economică, 1993, Croitoru Lucian, *Macrostabilizare și tranziție*, Ed. Expert, București, 1993, Dan V., Isaic-Maniu R., Muscalu M.S., Răgălie Șt., Stan E., *Întreprinderea și integrarea europeană*, Ed. Expert, 2004; Muscalu M.S. (coord.), *Interdependențe dintre dezvoltarea durabilă a industriei prelucrătoare, energeticii și transportului din România și țările Uniunii Europene*, Ed. Expert, 2007; Bădileanu M. (coord.), *Piața utilităților energetice – între reinventare și sustenabilitate*, Ed. Expert, 2007; Russu C. (coord.), *Potențialul întreprinderilor mici și mijlocii de producere a valorii adăugate. Analize și perspective în domeniul industriei prelucrătoare*, Ed. Expert, 2010.

CEIS editează *Revista de economie industrială* pentru diseminarea cercetării-dezvoltării-inovării din domeniile sale de competență.

G. Centrul de Cercetări Financiare și Monetare „Victor Slăvescu” (CCFM) desfășoară: (1) cercetări înscrise în direcțiile strategice ale Academiei Române, în sectoarele financiar-monetar și fiscal-bugetar, din perspectiva unei abordări integratoare, consistente cu natura sistemică a activității economice și cu unitatea cognitivă a procesului economic; (2) răspunde exigențelor Academiei Române, ale INCE și așteptărilor societății, prin contribuții relevante și utile la acumulările științei românești în domeniul financiar-monetar și fiscal-bugetar; (3) aduce în mediul academic și în spațiul public cunoștințe și abordări de natură să înscrie cercetarea națională în comunitatea științifică internațională; (4) contribuie la consolidarea suportului teoretic și a expertizei pentru deciziile macro și microeconomice, în contextul globalizării, al integrării în Uniunea Europeană și al înfruntării manifestărilor de criză.

În anii '90, CCFM s-a angajat în proiectul de elaborare a *Schiței pentru strategia înfăptuirii economiei de piață în România*, contribuind la elaborarea tematicii și apoi la dezvoltarea analizelor de parcurs, privind restructurarea sistemului de prețuri, reforma regimului valutar și convertibilitatea monedei naționale, politica monetară, sistemul fiscal, sistemul bancar și rolul creditului în contextul tranziției la economia de piață.

Din anul 1996, CCFM a participat la elaborarea *Strategiei de preaderare a României la Uniunea Europeană* în domeniile politicii monetare, cursului de schimb, balanței de plăți și al structurilor financiar-fiscale și a desfășurat studii și activități de diseminare privind integrarea economică a României și Republicii Moldova.

În cursul anilor 2000, cercetările CCFM înscrise în programul *Evaluarea stării economiei naționale – ESEN* au cuprins o sferă extinsă de domenii financiar-monetare, evidențiindu-se proiectele: *Politica de concurență activă din economia românească pentru realizarea cerințelor de aderare la UE* (coord. dr. Ștefan Răgălie), *Instituționalizarea și instrumentarea structurilor fiscale și bugetare în perspectiva aderării la UE a economiei românești* (coord. dr. Gheorghe Manolescu), *Economia României și sistemul euro – program prioritar al Academiei Române*, *Evaluarea politicilor macroeconomice ale țărilor recent devenite membre ale UE în vederea adoptării euro* (coord. dr. Napoleon Pop).

Începând cu anul 2014, în cadrul *Strategiei cercetării științifice în Academia Română 2014–2020*, CCFM a realizat **proiecte de cercetare** continuând cercetări inițiate în perioadele anterioare, precum: a) *Starea financiară a României* (coordonatori succesivi: dr. C. Ionescu, dr. E. Dinga, dr. C. Marin), proiect inițiat în 2004, scopul urmărit fiind obținerea unui număr restrâns de indicatori care să ofere informații de dinamică, diagnoză și comparație asupra stării financiare a României; b) *Ciclicitatea economică: noi fundamente logice și metodologice* (coord. dr. Emil Dinga), finalizat în 2016, a analizat tipologia ciclurilor economice și un criteriu de tip predictor al poziției ciclice a economiei naționale la nivel mondial, pe perioada 1951–2014, testat empiric pe perioada 1991–2014; c) *Instabilitatea financiară și inadvertențele guvernantei corporative* (coord. Iulia Lupu), un proiect de cercetare finalizat în anul 2014, care a urmărit identificarea și analizarea impactului destabilizator al structurilor slabe ale guvernantei corporative asupra stabilității sistemului financiar și introducerea unor elemente îmbunătățite ale acesteia în procesul de restructurare a economiei. Proiectelor naționale li se alătură contribuțiile la colaborări internaționale: *O procedură de audit al performanței privind starea de armonizare a României cu acquis-ul comunitar în domeniul controlului financiar*, grant acordat de Guvernul Germaniei prin Deutsche Gesellschaft für technische Zusammenarbeit (GTZ) GmbH, 2005–2006; *European Framework for Measuring Progress/e-Frame. A new architecture of the national accounts system* (FP7), 2011. Ca lucrări editoriale reprezentative se remarcă: Pop N. (coord.), *Integrarea financiară și monetară*

a României în Uniunea Europeană, Ed. Expert, 2007; Piciu G., *Riscul în economie. Aplicații în domeniul financiar-bancar*, Ed. Economică, 2008; Dinga E. (coord.), *Sustenabilitatea economică prin politici de ajustare în contextul globalizării*, Ed. Academiei Române, 2011.

CCFM editează publicațiile *Revista Studii financiare*, *Journal of Financial and Monetary Economics*, *Anuarul Starea financiară a României*, care constituie surse specializate de informații științifice și faptice de interes atât pentru mediile academice și universitare, cât și pentru economia reală.

H. Centrul de Informare și Documentare Economică (CIDE) are ca obiective principale: (1) cercetări bibliografice tematice retrospective în folosul activității de cercetare economică; creează și administrează baze de date bibliografice și faptice în domeniul economiei; (2) contribuie la repunerea în valoare a gândirii economice moderne și contemporane, exploatarea automată a fondului bibliografic propriu, construirea sistemului intern de citări ale contribuțiilor cercetătorilor INCE la știința economică, construirea bazei documentare „Tezaur”; (3) editarea de publicații primare de informare și documentare economică pentru valorificarea rezultatelor cercetării științifice desfășurate în institutele componente ale INCE: *Probleme economice*, *Studii și cercetări economice*; (4) editarea publicațiilor institutelor din structura INCE; (5) coorganizator principal al Conferinței internaționale anuale ESPERA; (6) derulează schimburi operative de informații științifice cu parteneri din țară și din străinătate; (7) coordonează activitatea în regim editorial a INCE, prin Editura Expert, editură a cercetătorilor institutului, fondată în anul 1992; (8) coordonează activitatea Centrului „Pierre Werner” de Studii și Documentare România-Luxemburg, care funcționează în cadrul INCE.

În întreaga sa activitate, centrul a acoperit atât solicitările de informare și documentare economică bibliografică și faptică *ex-ante*, respectiv acordarea de servicii specifice cercetătorilor din institutele componente ale INCE, cât și *ex-post*, prin diseminarea într-un sistem larg de mijloace (publicații periodice, neperiodice, în regim editorial, baze de date și informații etc.), compatibile atât cu sistemele tradiționale de difuzare, cât și prin comunicare online.

În anul 2018, anul aniversării centenarului reîntregirii naționale, prin CIDE au fost finalizate și publicate în format electronic cercetări bibliografice retrospective de amploare, respectiv: *Economiști români membri ai Academiei Române*, *Publicistica economică românească 1918–1947*, *Bibliografia economică românească 1918–1947* și *Cercetarea doctorală la INCE*.

I. Centrul de Studii și Cercetări de Biodiversitate Agrosilvică „Acad. David Davidescu” (CSCBAS), înființat în 2006, desfășoară cercetări fundamentale și avansate pentru dezvoltarea domeniilor biodiversității agricole, zootehnice, silvice, medical-veterinare comparate în diferite ecosisteme terestre și acvatice, precum și a unor domenii de specializare inteligentă privind bioeconomia și ecoeconomia.

Programul **Conservarea și dezvoltarea biodiversității agrosilvice**, lansat în anul 2006, a implicat activități de cercetare ce vizează conservarea și dezvoltarea biodiversității atât *in situ*, cât și *ex situ*, prin bănci de resurse genetice și biotehnologii moderne de reproducție. În acest sens, cercetătorii CSCBAS au participat la programul bilateral România–Ungaria ce a avut drept scop *realizarea unei baze de date comune și colecții de ADN pentru conservarea biodiversității animalelor de fermă*. A rezultat că biodiversitatea agrosilvică este un atu important care oferă beneficii substanțiale în multe domenii diferite și există tot mai multe dovezi că diversitatea trebuie să fie un element central al dezvoltării durabile.

Programul **bioeconomia integrată cu biodiversitatea**, lansat în anul 2014, a avut următoarele componente: 1. Semnificații bioeconomice ale biodiversității resurselor agroalimentare; ecoeconomia și dezvoltarea rurală durabilă a României; 2. Studii asupra utilizării biodiversității resurselor naturale în microzone poluate antropice; 3. Elaborarea de programe de cercetare științifică, inovare și transfer tehnologic în domeniile de activitate specifice securității și siguranței alimentare. În cadrul acestui program a fost evaluat impactul socioeconomic asupra mediului înconjurător al activităților ecoeconomice și bioeconomice de la nivel local, zonal, regional și național. Programul **creșterea eficienței bioeconomice** a urmărit reconstrucția ecologică a ecosistemelor antropizate. În acest sens s-au efectuat cercetări aplicative pentru implementarea, dezvoltarea și creșterea eficienței bioeconomice în ecosisteme antropice specifice ecoregiunilor autohtone, cu evidențierea biodiversității din agroecosisteme, cu valorificare superioară a capitalului teritorial și a patrimoniului natural românesc, precum și protejarea mediului. Între proiectele cu finanțare UE la care au participat cercetătorii CSCBAS pot fi menționate: *Școala postdoctorală pentru biodiversitate zootehnică și biotehnologii alimentare pe baza ecoeconomiei și bioeconomiei necesare ecosanogenezei* (2010–2013) și *Burse doctorale de pregătire ecoeconomică și bioeconomică complexă pentru siguranța și securitatea alimentelor și furajelor din ecosisteme antropice*

(2011–2013), iar pe bază de grant, *Conservation of bio and geodiversity, as support for sustainable development and economic and social growth in Hațeg Country-Retezat area* (Norway Grants), 2010.

Rezultatele studiilor realizate de CSCBAS au fost prezentate mediului academic universitar și economiei reale, între lucrările editoriale reprezentative fiind de remarcat: Bogdan Al. (coord.), *Biodiversity of farm animals and eco-bio-economics significances in the food security context*, Ed. Academiei Române, 2012; Tobă G.F., *Biotehnologiile de reproducție la taurine și impactul lor bioeconomic*, Ed. Economică, 2014; Sandu M., *Semnificații bioeconomice ale zootehniei românești în secolul al XXI-lea*, Ed. Academiei Române, 2016.

Componentele fără personalitate juridică ale INCE „Costin C. Kirițescu” și-au asumat, la rândul lor, teme de cercetare decupate din programele și proiectele fundamentale și prioritare ale Academiei Române și ale institutului.

J. Centrul Român de Economie Comparată și Consens are în portofoliu cercetări fundamentale privind comparații economice și consensul economic, politic și social, în condiții de competitivitate, contribuind în acest mod la realizarea unor strategii de devenire economică și socială a României. Un amplu program de cercetare asupra armonizării limbajului economic noțional național cu cel mondial, respectiv cu lucrările laureaților Nobel în economie, s-a materializat prin inițiativa publicării, sub coordonarea acad. T. Postolache, acad. M.C. Isărescu și acad. V. Barbu, a discursurilor de recepție și a bibliografiilor semnificative ale laureaților Nobel. Un program editorial complex este colecția *Economie comparată și consens*, apărută în coediție Ed. Expert-Centrul de Informare și Documentare Economică, în care au apărut volumele: *Calculul consensului – fundamente logice ale democrației constituționale*, J. Buchanan și G. Tullok, 1995; *Politică și economie*, A. Iancu, 2000; *Un projet ouvert – Discours sur l'intégration européenne*, T. Postolache, 2000; *Matricea statistică a factorilor de producție*, A. Dochia, 2000; *Avuția națională a României. Cercetări istorice comparate 1860–1939*, V. Axenciuc, 2000; *Piața muncii*, C. Ciutacu, 2001; *Reflecții economice (I). Piețe, bani, bănci*, M.C. Isărescu, 2001; *Liberalization, integration and the industrial system*, A. Iancu, 2002; *L'Union Européenne dans le labyrinthe de l'avenir*, P.M. Cosmovici, 2003; *Mathematical models in economics*, Gh. Ionesei, 2003; *Romania in the enlarged European Union*, H. Puwak, 2003; *Reflecții economice (II). Politici ale Băncii Naționale a României în perioada 1990–2005*, M.C. Isărescu, 2003; *Reflecții economice (III). Contribuții la teoria macrostabilizării*, M.C. Isărescu, 2006; *Sur les „successions coexitentes” au tournant des millénaires. Quelques réflexions épistémologiques*, T. Postolache, Ed. Academiei Române, 2007; *Vers un «idéal praticable». Notes et réflexions*, T. Postolache, Ed. Academiei Române, 2007; *Criza, finanțe, teorii - studii alese*, Gh. Dolgu, 2009; *Despre criză în lumina teoriei succesiunii coexistente*, I. Bădescu, 2009; *Fragmente de criză*, A. Dochia, 2010.

K. Centrul de Modelare Macroeconomică (CMM), înființat în 2008, și-a asumat prin statut abordarea unor teme de cercetare privind: (a) dezvoltarea unui sistem integrat de modele macroeconomice, respectiv (1) fundamentarea a noi versiuni ale macromodelului anual care să aprofundeze caracteristicile funcționale ale economiei românești ca entitate a Uniunii Europene; (2) adaptarea blocului input-output în structuri dezagregate, pentru simulări explorative; (3) elaborarea unui model trimestrial, cu eșalonare lunară pentru principalii indicatori de interes și (b) extinderea utilizării econometriei moderne și a altor tehnici cantitative în aplicațiile Centrului de Modelare Macroeconomică, complex de cercetări care urmărește specificarea mai consistentă a ecuațiilor comportamentale, obținerea de estimări econometrice robuste, încorporarea în modele a incertitudinii și șocurilor potențiale, asigurarea unei relevanțe superioare a analizelor și predicțiilor macroeconomice.

Cercetătorii CMM au fost implicați într-un proiect PHARE, precum și într-un proiect de asistență tehnică, Dezvoltarea capacității administrative, ambele având același beneficiar, respectiv Comisia Națională de Prognoză, prin care a fost dezvoltat **macromodelul economiei românești**. În cadrul primului proiect s-a dezvoltat versiunea 2005 a macromodelului Dobrescu, rezultatele fiind publicate în 2006 (Emilian Dobrescu, *Macromodels of the Romanian Market Economy*, Ed. Economică). În cel de-al doilea proiect a fost dezvoltat macromodelul economiei românești, versiunea 2012, rezultatele cercetării fiind publicate într-un articol (Emilian Dobrescu, *Updating the Romanian Economic Model*, Romanian Journal of Economic Forecasting, vol. 16 (4), 2013), precum și într-un volum editorial (Bianca Păuna, Corina Sâman (editori), *Building Blocks in Modelling a Market Economy. The Dobrescu Macromodel of Romania*, Nova Science Publishers, Inc., 2013). De remarcat că, în mod regulat, *Romanian Journal of Economic Forecasting* publică previziuni privind evoluțiile celor mai importanți indicatori economici pe baza versiunii 2012 a macromodelului economiei românești, iar Comisia Națională de Prognoză o utilizează pentru elaborarea prognozelor proprii. Anual, CMM

transmite prognoze privind evoluțiile celor mai importanți indicatori ai economiei românești pentru a fi incluse în publicația *World Economic Situation and Prospects*, document elaborat în cadrul proiectului LINK.

Un exemplu privind asigurarea suportului informațional pentru macromodelul economiei românești este construirea unor statistici coerente pentru blocul input-output după trecerea de la codul CAEN rev. 1 la codul CAEN rev. 2, dar și agregarea bazei de date I-O de la 88 de ramuri la cinci ramuri pentru versiunea 2005 a macromodelului și la zece ramuri pentru versiunea 2012 a macromodelului. În prezent, CMM împreună cu INCE și IPE colaborează într-un parteneriat cu Institutul Național de Statistică pentru elaborarea unei metodologii pentru estimarea PIB potențial în cazul României. O activitate importantă a CMM este formarea profesională a tinerilor cercetători, prin organizarea Seminarului de modelare macroeconomică, în cadrul căruia se desfășoară și cursurile de pregătire pentru doctoranzi în „modelare economică” și „econometrie în Eviews”, în cadrul programului de doctorat **SCOSAAR** al Academiei Române.

CMM editează din 2003 *Working Papers of Macroeconomic Modelling Seminar*, caiete de studii remarcate pentru diversitatea abordărilor subsumate temei generale privind creșterea economică, dar și prin promovarea tinerilor cercetători participanți la Seminarul de modelare matematică, al cărui amfitrion este. Alte lucrări reprezentative publicate de cercetătorii CMM: *Macromodels of the Romanian Transition Economy*, E. Dobrescu, Ed. Expert, 2000; *The Impact of Investments on an Emerging Economy. The Case of Romania*, C. Scutaru, Nova Science Publisher, 2009; *Macromodelul economiei românești*, V. Gaftea, Ed. Expert, 2013.

L. Departamentul de cercetări complexe. Pe lângă rolul de coordonare și elaborări de sinteze, acest departament, încă de la înființare (1990), a avut în programul său de lucru cercetarea unor probleme fundamentale ale economiei României specifice perioadelor parcurse.

1. Tranziția la economia de piață a fost tratată din următoarele trei perspective:

a) Înlocuirea instituțiilor bazate pe proprietatea de stat și colectivistă și a mecanismelor de conducere hipercentralizată cu instituții bazate pe proprietatea privată, pe competitivitate și pe mecanisme flexibile și descentralizate, adecvate sistemului capitalist performant și democrat. Cercetările întreprinse în această arie s-au desfășurat atât în țară, cât și în alte țări cu experiență în cercetarea acestor probleme: Anglia (la London School of Economics) și Elveția (la Basel University), în baza unui contract de cercetare sponsorizat de Comisia Europeană. Rezultatele acestui grup de cercetări s-au concretizat în elaborarea și publicarea a numeroase articole și a următoarelor două cărți: *Bazele teoriei politicii economice*, Ed. ALL Beck, 1998; *Politică și economie*, Ed. Expert, 1999, autor A. Iancu.

b) Modelarea economiei României în perioada de tranziție, caracterizată ca o economie slab structurată din punctul de vedere al instituțiilor, al drepturilor de proprietate, al mecanismelor de piață efective, al rolului unor instituții informale etc. Cercetările s-au concretizat într-o serie de articole, precum și în următoarele cărți: *Macromodels of the Romanian Transition Economy*, Ed. Expert, 1996; *Tranziția în România: abordare econometrică*, Ed. Economică, 200, autor Emilian Dobrescu.

c) Măsurarea și exprimarea în termeni economici a fenomenului privind distrugerea creatoare suferită de economia României în perioada de tranziție (dezindustrializarea, năruirea marilor construcții din fosta agricultură socialistă, efectele corupției etc.). Rezultatele au fost prezentate în cartea: *Tranziția mai grea decât un război; România 1990–2000*, Ed. Expert, 2001, autor Nicolae Belli. (Aceasta este cartea cu cele mai multe citări realizate în acest departament).

2. Cercetările privind deschiderea spre exterior a economiei României și integrarea în Uniunea Europeană s-au desfășurat în baza programului prioritar al Academiei Române, la propunerea INCE (ESEN 2 și ESEN 3), și a unor contracte de cercetare încheiate cu Comisia Europeană și cu Consiliul Național al Cercetării Științifice Universitare. La realizarea acestora au colaborat cadre didactice de la ASE, cercetători de la institute economice și specialiști din diferite instituții publice și private. Pe această tematică au fost organizate dezbateri, conferințe și au fost publicate broșuri, articole și cărți (A. Iancu, *Liberalizarea, integrarea și sistemul industrial*, Ed. Expert, 2002; A. Iancu (coord.), *Dezvoltarea economică a României. Competitivitatea și integrarea în UE*, Ed. Academiei Române, vol. 1/2003 și vol. 2/2004). De asemenea, pe tematica deschiderii spre exterior a economiei României se înscrie și cartea: *Progres tehnologic, competitivitate și specializare*, 2007, Ed. Expert, autor Dan Olteanu.

3. Pregătirea României pentru aderarea la zona euro prin îndeplinirea criteriilor de convergență. Cercetarea s-a desfășurat pe baza unui contract de cercetare în cadrul programului CEEX din 2006, la care au fost atrași cercetători și cadre didactice de la Institutul de Economie Mondială, Institutul de Economie Națională, ASE, Universitatea „A.I. Cuza” din Iași. Pe când documentele oficiale ale UE condiționau aderarea

țărilor la zona euro de îndeplinirea doar a criteriilor de convergență nominală, iar marea majoritate a cercetărilor abordau doar convergența reală, în studiile acestui departament, criteriile de convergență au fost abordate în mod complex, prin luarea în considerare, în mod simultan, a trei categorii de criterii de convergență: reală, nominală și instituțională. Numeroasele articole și studii, precum și cele două volume publicate în română și engleză (*Convergența economică*, Ed. Academiei Române, vol. 1/2008 și vol. 2/2009, coord. A. Iancu) s-au bucurat de un interes deosebit atât în țară, cât și în străinătate, interes exprimat prin numărul ridicat de citări.

4. Criza economico-financiară din 2009–2010 a constituit alt subiect important de cercetare în cadrul departamentului. Cercetarea în acest domeniu s-a axat pe analiza diferitelor modele privind fragilitatea sistemului financiar și ritmurile cu care a înaintat și înaintează fenomenul de financiarizare și mai ales cel al inovărilor din acest domeniu. Rezultatele acestor analize au constituit argumente puternice pentru mulți cercetători în a considera că factorul financiar, tot mai frecvent și mai decisiv, stă la baza declanșării crizelor în economiile moderne. În legătură cu această problemă, în cadrul departamentului au fost efectuate o serie de studii de A. Iancu și D. Olteanu, care analizează situația României din acest punct de vedere și care au fost publicate în revistele INCE on-line *Studii economice* și *Working Papers*, administrate de Departamentul de Cercetări Complexe.

M. Centrul de Cercetări Demografice „Vladimir Trebici” studiază conjunctura demografică a țării; analiza contextului demografic actual pe direcțiile principale: natalitatea, fertilitatea, nupțialitatea, migrația, mortalitatea; analiza implicațiilor economice ale evoluțiilor demografice; cercetări demografice prospective și fundamentarea orientărilor de politici asupra populației; studierea conjuncturii demografice europene.

Rapoartele de cercetare elaborate în cadrul centrului, sub directa coordonare a acad. Vladimir Trebici și, ulterior, a dr. Vasile Ghețau, constituie documente cu largă vizibilitate internă și internațională, atât prin orizontul de timp asupra cărora se plasează cercetările respective, cât și prin dezbaterile care însoțesc de fiecare dată prezentarea acestor rapoarte. Semnificative sunt, de exemplu, lucrările *Declinul demografic și viitorul populației României* din anul 2007, precum și *Drama noastră demografică – populația României la recensământul din octombrie 2011*.

N. Centrul de Cercetare pentru Asistarea Deciziilor cu Tehnologia Informației, înființat în 2004, s-a impus prin promovarea managementului Programelor naționale de cercetare fundamentală, ca parte componentă a Planului național de cercetare-dezvoltare; diseminarea informațiilor, derularea de seminare de instruire și sprijin pentru îmbunătățirea participării la proiectele-cadru europene de cercetare a institutelor din structura Academiei Române; derularea pe bază de contracte proprii sau în parteneriat cu alte țări ale Uniunii Europene de cercetări în domeniul foresight și în cel al acțiunilor suport sau de coordonare a activității științifice.

Dintre lucrările reprezentative editate în cadrul cercetărilor efectuate de centru se disting: *Decizii asistate de calculator: decizii, decidenți, metode și instrumente de bază*, F.G. Filip, Ed. Expert și Ed. Tehnică, 2002; *Sisteme suport pentru decizii*, F.G. Filip, Ed. Tehnică, 2007; *Computer-Supported Collaborative Decision-Making*, F.G. Filip, C.-B. Zamfirescu, C. Ciurea, Springer Verlag, 2016.

O. Centrul de Economie Montană (CE-MONT), înființat în 2008, a devenit un pol de excelență în dezvoltarea economiei rurale, cu preponderență a economiei montane, cu accent pe dezvoltarea durabilă a ruralului montan și protejarea mediului și fondului cultural aferent acestor zone. Prin activitățile sale, Centrul de Economie Montană are și misiunea de a contribui la formarea, dezvoltarea și diseminarea unei „culturi montane” în România. Începând cu data de 9 decembrie 2015, CE-MONT își desfășoară activitatea în sediul din Vatra Dornei, jud. Suceava, urmare a finalizării proiectului POSCCE în valoare de 6,8 mil. euro, *Dezvoltarea infrastructurii de cercetare a Institutului Național de Cercetări Economice „Costin C. Kirițescu” prin crearea și dezvoltarea unui Centru de Economie Montană*, care include 12 laboratoare. Dezvoltarea durabilă a zonei montane este un program de cercetare multianual prin care se efectuează atât cercetări fundamentale, cât și aplicative, cu scopul identificării de soluții la provocările cu care se vor confrunta munții României și locuitorii acestora. CE-MONT și-a adus o contribuție majoră la conceperea și îmbunătățirea politicilor montane, prin participarea la elaborarea Legii muntelui nr. 217/2018, precum și a proiectelor de hotărâri de guvern privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale a Zonei Montane. Cercetătorii CE-MONT au elaborat *Strategia multianuală pentru protecția și dezvoltarea sustenabilă a zonei montane. Program de punere în aplicare*, care a contribuit la Programul Guvernului pentru zona montană 2017–2020. CE-MONT are acorduri de colaborare cu 14 universități și două institute de cercetări de profil, cu Agenția

Națională a Zonei Montane/MADR și cu Forumul Montan din România, organizație membră în Parteneriatul Montan (ONU) și în „Euromontana”.

Ca lucrări reprezentative publicate de cercetătorii din CE-MONT sunt de menționat: Rey R., *Munții și sec. XXI. Studiu comparat al strategiilor europene privind zonele montane, cu referire specială la zona Carpaților românești*, Ed. Terra Nostra, 2013 (Premiul ASAS „Nicolae Cornățeanu”); Rey R., *Strategie multianuală pentru Carpații României – Orizont 2040. Concept de subprogram tematic pentru zona montană*, Ed. Terra Nostra, 2013; Avădanei V., Horlescu G.B., Avădanei L., *Civilizația montană a județului Neamț văzută prin ochii tinerei generații*, 2016; Surdu V., Constantin V., Nicula A.S., *Așezările din Munții Apuseni*, Ed. Presa Universitară Clujeană, 2017; Marușca T., *Elemente de gradientică și ecologie montană*, ediția a II-a, Ed. Universității Transilvania, Brașov, 2017; Rey R., *Factorii de zooigenă și influența lor asupra sănătății și producției bovinelor din gospodăriile populației din zona montană Bazinul Dornelor. Economia agro-zootehnică montană, încotro?*, Ed. Terra Nostra, 2018.

P. Centrul pentru Promovarea Energiilor Regenerabile și Eficiență Energetică (CPEREE), înființat în 2008, are ca principal domeniu de cercetare schimbările de paradigmă în domeniul energiei în România și pe plan internațional, cu precădere privind siguranța și securitatea energetică. CPEREE s-a implicat în participarea la elaborarea unor documente legislative și de reglementare de profil, în interes național și european, cum sunt Legea energiei și gazelor naturale, Legea surselor regenerabile de energie, Legea eficienței energetice, precum și în elaborarea și susținerea proiectului de aviz privind *Modele de asumare a răspunderii la nivel local în domeniul energiei și rolul comunităților energetice locale în tranziția energetică din Europa – Comisia pentru Mediu, Schimbări Climatice și Energie din Comitetul European al Regiunilor*, Bruxelles, 2018, precum și *Strategia energetică a României pentru perioada 2018–2030*.

CPEREE și-a asumat coordonarea Proiectului *Securitatea și eficiența energetică*, temă semnificativă în cadrul viziunii Academiei Române asupra dezvoltării economice și sociale, orizont 2030 (*Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 de ani*, vol. I–IV, Ed. Academiei Române, anii 2015, 2016, 2017). Centrul a încheiat parteneriate de colaborare științifică cu institute/organizații profesionale de specialitate, între care cu Centrul Român al Energiei, pentru elaborarea și implementarea unui program de acțiuni comune în domeniul energetic, precum și cu Societatea Științifică ICPE, pentru promovarea energiilor regenerabile în România.

Dintre lucrările reprezentative realizate de CPEREE și care au făcut obiectul unor ample dezbateri în mediile de specialitate academice, universitare și ale economiei reale se disting: *Atlas-ghid al valorii potențialului energetic exploatabil al surselor regenerabile de energie din România, la prețul din anul 2020* (2013) și *Atlas-ghid al costului specific al energiei produse din surse regenerabile în România* (2013).

BIBLIOGRAFIE

1. Agrigoroaiei Ion, Iacob Gheorghe, Buruiană Ovidiu Ștefan (2016), *Politică și cultură în perioada interbelică*, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași.
2. Belli Nicolae (2001), *Tranziția mai grea decât un război. România 1990–2000*, Editura Expert.
3. Constantinescu Nicolae N., Postolache Tudorel, Nicolae-Văleanu Ivanciu, Bulborea Ion (1982), *Istoria științelor în România. Științe economice*, Editura Academiei, București.
4. Gavrilescu Dinu, Luca Lucian, Toderoiu Filon (2003), *Câteva elemente ale gândirii românești de economie agrară în perioada 1945–2002*, în Alexandri Cecilia, Davidovici Ioan, Gavrilescu Dinu (coord.), *Tratat de economie agriculturii*, Editura Expert, București.
5. Gusti Dimitrie (coord.) (1943), *Enciclopedia României*, vol. I, Imprimeria Națională, București.
6. Iancu Aurel, Georgescu George, Axenciuc Victor, Pavelescu Florin-Marius, Ciutacu Constantin, coord., (2018), *Economia României după Marea Unire*, vol. II, *Economia sectorială*, Editura Academiei Române.
7. Iancu Aurel, Păun Nicolae (coord.) (2018), *Economia României după Marea Unire*, vol. I, *Macroeconomia*, Editura Academiei Române.
8. Ioan-Franc Valeriu (2001), *Institutul Național de Cercetări Economice, 1990–1999*, Centrul de Informare și Documentare Economică, București.
9. Ioan-Franc Valeriu (coord.) (2017), *Publicistica economică românească 1918–1947*, Centrul de Informare și Documentare Economică, București.
10. Isărescu Mugur, Postolache Tudorel (2000), *Un proiect deschis: Strategia națională de dezvoltare economică a României pe termen mediu. Documente*, Centrul Român de Economie Comparată și Consens, București.
11. Kirițescu Costin (1936), *Problema „educației dirijate”. În legătură cu suprapopulația universitară și șomajul intelectual*, Arhiva pentru știință și reformă socială, an III, Institutul Social Român, București.
12. Neacșu Paula, Sarchizian Aida (2018), *Cercetarea economică doctorală la Institutul Național de Cercetări Economice „Costin C. Kirițescu”*, CIDE, București.
13. Otiman Păun Ion (2013), *1948. Marea dramă a Academiei Române*, Editura Academiei Române.
14. Păun Nicolae (2009), *Viața economică a României 1918–1948. Dezvoltare, modernizare, europenizare*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.

15. Pop Napoleon (2017), *Institutul de Economie Mondială – 50 de ani de activitate*, IEM, București.
16. Postolache Tudorel (1991), *Pentru elaborarea teoretică a problematicii noii tranziții la economia de piață în România în context est și general-european*, Cuvânt introductiv la sesiunea științifică *Tranziția la economia de piață și cercetarea economică*, București, 29–30 mai 1991, *Analele INCE*, an I, vol. 3, nr. 4–5.
17. Postolache Tudorel (1995), *Cercetarea științifică economică*, în *Caiet Tezaur* editat în cadrul Strategiei naționale de pregătire a aderării României la Uniunea Europeană, Snagov, 1995.
18. Postolache Tudorel (1999), *Scurtă recapitulare a constituirii și funcționării grupului de reflecție ESEN*, în *Un proiect deschis. Evaluarea stării economiei naționale*, Raport preliminar, Centrul Român de Economie Comparată și Consensuală, București.
19. Rusu Dorina N. (1997), *Istoria Academiei Române în date. 1866–1996*, Editura Academiei, București.
20. Simionescu Bogdan (2016), *Cercetarea fundamentală în Academia Română*, Editura Academiei Române, București.
21. Talpoș Ioan, Roșca Constantin, Istudor Nicolae (coord.) (2013), *Pagini din istoria învățământului superior economic din România 1843–2013*, Editura Academiei de Studii Economice, București, p. 123–129.
22. Zaman Gheorghe, Vasile Valentina, Georgescu George (2013), *Institutul de Economie Națională – 60 de ani de cercetare științifică, 1953-2013*, București.